

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2000-2001

6 november 2000

BELEIDSBRIEF

Energie

Beleidsprioriteiten 2000-2001

ingediend door de heer Steve Stevaert,
Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie

INHOUD

	Blz.
VOORWOORD	4
DEEL 1. Het regeerakkoord en de motie van het Vlaams Parlement	5
1. Beleidsinvulling van het regeerakkoord	5
1.1. Meer democratie en een beter bestuur	5
1.2. Welvaart en welzijn in Vlaanderen	6
1.3. Kwaliteit doet leven	8
2. Beleidsinvulling van de met redenen omklede motie van het Vlaams Parlement van 23 februari 2000	8
DEEL 2. Het referentiekader	10
1. Het klimaatbeleid en de REG-doelstellingen	10
2. Kerngegevens van het CO ₂ /REG-beleid	12
2.1. Algemeen	12
2.2. Evolutie van de milieuvriendelijke energieproductie	15
A. Kerngegevens inzake hernieuwbare energie – Een stand van zaken in Vlaanderen	15
B. Kerngegevens inzake warmtekrachtkoppeling – Een stand van zaken in Vlaanderen	19
DEEL 3. Bevordering van het rationeel energiegebruik	22
1. Invoeren van een energieprestatieregelgeving voor nieuwbouw (EPR)	22
2. Afsluiten van benchmarking-convenanten	23
3. Energie-investeringen ondersteunen door een REG-decreet	24
3.1. Inleiding	24
3.2. Huidige instrumenten ter bevordering van REG-investeringen	25
A. Demonstratieprojecten	25
B. Fiscale aftrek	26
3.3. Naar een nieuw kader voor de bevordering van REG-investeringen	27
4. Een REG-norm in de vrijgemaakte energiemarkt	28
5. Sectoroverleg	29
5.1. Naar een vernieuwde werking van Vireg	29
5.2. Overleg met de gebruikers	30
A. Taakgroep Isolatie	30
B. Taakgroep Kantoren, Architecten, Adviesbureaus en Bouwpromotoren	30
C. Taakgroep Scholen	30
D. Taakgroep Verzorgingsinstellingen	31
E. Taakgroep Industrie	32
F. Taakgroep Tuinbouw	32

5.3. Overleg met de energiesector	33
A. Actieplan Elektriciteitsdistributie	33
B. Actieplan Aardgas	36
DEEL 4. Bevordering van de milieuvriendelijke energieproductie	38
1. Hernieuwbare energie	38
1.1. Groenstroomcertificaten	38
1.2. Naar een nieuw kader voor de inplanting van windturbines	39
A. Specifieke voorschriften voor de inplanting van windturbines	39
B. Het Windplan Vlaanderen	40
1.3. Fotovoltaïsche zonnepanelen	40
1.4. ODE-Vlaanderen : De centrale informatiezender voor hernieuwbare energie in Vlaanderen	41
2. Warmtekrachtkoppeling	42
2.1. Een Vlaamse doelstelling voor warmtekrachtkoppeling	42
2.2. Warmtekrachtkoppeling in een vrijgemaakte energiemarkt	43
2.3. Belcogen : Het promotieorgaan voor wkk in Vlaanderen	43
DEEL 5. Gedragwijziging via communicatie	46
1. Communicatie naar de doelgroepen	46
2. Voorbeeldfunctie van de overheid	47
DEEL 6. Naar een inclusief beleid – Het plan energie 2020	49
DEEL 7. Een optimale energiedienstverlening voor alle maatschappelijke groepen	50
1. Vrijmaking van de Vlaamse elektriciteitsmarkt	50
2. Vrijmaking van de Vlaamse aardgasmarkt	53
DEEL 8. De Vlaamse energiebegroting	54
1. Uitvoering van de begroting 2000	54
2. De begroting 2001	55
BIJLAGE 1. Overzicht van de beleidsopties en initiatieven van 2001	57

VOORWOORD

Energie is van vitaal belang, niet alleen voor elke mens afzonderlijk, maar ook voor onze economie en de omgeving waarin wij leven.

Vooraf de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen blijkt een uitermate zwakke schakel te zijn in ons maatschappelijk bestel. Dit is nog maar eens gebleken door de hoge olieprijs die in september op een paar dagen tijd heel Europa in zijn greep kreeg.

Zoals bij zoveel andere complexe problemen waar onze samenleving mee te kampen heeft, volstaat ook bij het energievraagstuk het kortetermijndenken niet. Daarbij moet het energiebeleid een vanzelfsprekend instrument van duurzame ontwikkeling zijn, zowel op economisch als ecologisch vlak.

Voor wat betreft het ecologisch aspect dient in eerste instantie verwezen te worden naar de nog altijd stijgende uitstoot van broeikasgassen die hoogstwaarschijnlijk mee aan de basis liggen van de opwarming van de aarde. Het grootste deel van deze uitstoot is toe te schrijven aan de verbranding van fossiele brandstoffen.

Daarnaast tonen de problemen die zich door hogere olieprijs in meerdere sectoren voordoen, de kwetsbaarheid en afhankelijkheid van onze Vlaamse economie aan. Onstabiele oliebevoorrading dreigt ook de komende jaren een factor van onzekerheid te worden voor onze welvaart.

Vlaanderen moet daarom investeren in het rationeel gebruik van energie en de milieuvriendelijke energieproductie. Het bewerkstelligen van een gedragswijziging via communicatie en financiële ondersteuning is daarbij essentieel maar niet voldoende. De vrije energiemarkt, die onder andere tot lagere elektriciteitsprijzen zal leiden, dient dus bijgestuurd te worden met de garantie dat de marktontwikkelingen voldoende ecologische en sociale correcties zouden bevatten.

Met deze beleidsbrief Energie 2001 geef ik een concrete uitvoering aan de basisopties van het regeerprogramma en de beleidsnota Energie 2000-2004. Naar de verdere toekomst toe zal het echter niet meer voldoende zijn om een afzonderlijk beleid inzake rationeel energiegebruik te voeren. Volgend jaar wil ik in samenspraak met mijn collega's van de Vlaamse regering, werk maken van een actieplan dat erop gericht zal zijn het energiebeleid de nodige aandacht te geven binnen alle beleidsdomeinen. Rationeel energiegebruik is immers een zaak van iedereen.

Steve Stevaert
Vlaams minister van Mobiliteit,
Openbare Werken en Energie

DEEL 1. HET REGEERAKKOORD EN DE MOTIE VAN HET VLAAMS PARLEMENT

1. Beleidsinvulling van het regeerakkoord

Een daadkrachtige invulling van het energiebeleid vergt een aanpak die inspeelt op meerdere bevoegdheidsdomeinen en -niveaus. Het regeerakkoord houdt hier uitdrukkelijk rekening mee en schuift het energiebeleid expliciet naar voor in Deel 1 "Meer democratie en een beter bestuur", Deel 2 "Welvaart en welzijn in Vlaanderen" en ten slotte Deel 4 "Kwaliteit doet leven".

Hieronder geef ik een beknopt overzicht van de beleidsopties die een concrete invulling geven aan het regeerakkoord. De uittreksels van het regeerakkoord zelf, worden *schuin* weergegeven.

1.1 Meer democratie en een beter bestuur

Op het vlak van het energiebeleid voorziet het regeerakkoord een aantal institutionele hervormingen die snel doorgevoerd kunnen worden.

Eigen regulering van de nu reeds toegewezen energiedomeinen.

Eén van de speerpunten van mijn beleid is het decretaal onderbouwen van het energiebeleid, zijnde:

- De Europese richtlijnen inzake vrijmaking van de energiemarkten decretaal omzetten naar Vlaamse regelgeving.
- Het volledig decretaal onderbouwen van het beleid inzake het rationeel energiegebruik (REG) en de milieuvriendelijke energieproductie.

Daarbij kies ik telkens voor een regelgeving die de Vlaamse energiebevoegdheden maximaal benut.

De overheveling van het beslissingsrecht over de vaststelling van de tarieven en de technische aansluitingsvoorwaarden voor de beleidsdomeinen die tot de bevoegdheid van de deelgebieden behoren (distributie, rationeel energiegebruik, decentrale productie). Het controlecomité voor de elektriciteit en het gas moet omgebouwd worden tot een onafhankelijk orgaan met twee kamers.

Mijn beleid is erop gericht dat de tarieven die betrekking hebben op de eindklanten, binnenkort bepaald zullen worden door de markt. Sociale en ecologische correcties op deze tarieven zal ik verwerken in de openbaredienstverplichtingen die aan de netbeheerders en leveranciers worden opgelegd. Deze aanpak betekent dat de federale bevoegdheid inzake tarieven in belangrijke mate afneemt.

1.2 Welvaart en welzijn in Vlaanderen

In dit deel van het regeerakkoord wordt uitdrukkelijk gesteld dat er *een vrije energiemarkt* moet worden gecreëerd *die voldoet aan de afspraken gemaakt in Kyoto* (meer bepaald de emissiereductiedoelstellingen op het vlak van de CO₂-uitstoot).

De zorg voor het milieu moet niet als een economische rem maar als een kans op kwalitatieve groei, werkgelegenheid en concurrentievoordeel op middellange termijn worden beschouwd. Dat kan slechts op voorwaarde dat de regelgeving voldoende continuïteit en rechtszekerheid biedt en eenvoudig met snel toepasbare procedures werkt.

De vrijmaking van de energiemarkten, opgelegd door de Europese richtlijnen, wordt in Vlaanderen geregeld via een nieuw decretaal kader waarbij het lange termijndenken voorrang krijgt met specifieke economische, sociale en ecologische accenten. Dit wordt verder uitgewerkt in het hoofdstuk "Een optimale energiedienstverlening voor alle maatschappelijke groepen" op pag. 50.

Binnen het kader van een versnelde liberalisering van de energiemarkt zal de onafhankelijkheid van de distributiemaatschappijen ten aanzien van de productiemaatschappijen decretaal verankerd worden.

In het bovenvermelde hoofdstuk wordt tevens de strikte scheiding beschreven tussen het beheer van het distributienet enerzijds, en de productie en verkoop van elektriciteit en gas anderzijds. Het Vlaamse Gewest gaat daarbij verder dan voorgeschreven wordt door de Europese richtlijnen. Daardoor wordt iedere concurrentievervalsing op de energiemarkt voorkomen.

Om een rationeel energiebeleid te verwezenlijken, stellen de distributiemaatschappijen jaarlijks een plan voor rationeel energiegebruik op. De doelstellingen daarvan zijn een substantiële vermindering van het totale energieverbruik en het optrekken van het aandeel van 3% aan hernieuwbare energie in het totale energieaanbod tijdens deze legislatuur.

Een daling van de elektriciteits- en gasprijzen kan aanleiding geven tot energieverspilling. Om dit tegen te gaan wordt de mogelijkheid voorzien om aan de netbeheerders en de houders van een leveringsvergunning een REG-norm op te leggen, waarbij zij een minimale doelstelling van energiegebruik of energie-efficiëntie bij hun klanten moeten realiseren. Zie verder "Een REG-norm in de vrijgemaakte energiemarkt" op pag. 28.

Daarnaast dient verhinderd te worden dat hernieuwbare energieprojecten uit de markt worden geprijsd. Daarom leg ik aan de elektriciteitsleveranciers de verplichting op om een minimum van hun leveringen te betrekken uit hernieuwbare energiebronnen. Dit gebeurt door het invoeren van een systeem van groenestroomcertificaten. Zo moeten de leveranciers in 2001 1% groene stroom leveren, tegen 2004 loopt dit op tot 3% en voor 2010 tot 5%. Zie verder het hoofdstuk "Groenestroomcertificaten" op pag. 38.

De Vlaamse regering stelt een nieuw meerjarenprogramma op rond energiebesparing, hernieuwbare energiebronnen, marktdiffusie van energie-efficiënte technologieën en energiebeleidsondersteuning. De budgetten voor Onderzoek en Ontwikkeling worden hiervoor opgetrokken en ingezet. De overheid heeft hierbij een voorbeeldfunctie.

In 2001 wordt er een globaal actieplan opgesteld die de voorbeeldrol van de Vlaamse overheid zal uitbouwen op het vlak van het rationeel energiegebruik en de hernieuwbare energiebronnen. Daarvoor wordt het onderzoeksbudget binnen de energiebegroting 2001 opgetrokken met het oog op het uitbesteden van inventarisaties en voorstudies. Verder dient hier verwezen te worden naar het actieplan "Voorbeeldfunctie van de overheid" op pag. 47.

Daarnaast zal een nieuw REG-decreet de basis vormen voor het opstellen van meerjarenprogramma's inzake energiebesparing en hernieuwbare energiebronnen. Dit wordt uitgebreid beschreven in het hoofdstuk "Naar een nieuw kader voor de bevordering van REG-investeringen" op pag. 27.

Het produceren van milieuvriendelijke energie op kleinschalig niveau en het gebruik van warmtekrachtkoppeling (wkk) wordt gepromoot. De criteria voor de vergunning van windparken worden tegen 2001 uitgewerkt.

Op het vlak van de milieuvriendelijke energieproductie wordt de vrijmaking van de Vlaamse energiemarkt bijgestuurd, enerzijds door het invoeren van groenestroomcertificaten (cf. supra), anderzijds zullen er ook nog specifieke maatregelen worden getroffen voor de bevordering van wkk. Deze maatregelen worden behandeld in het hoofdstuk "Warmtekrachtkoppeling in een vrijgemaakte energiemarkt" op pag. 43.

De criteria voor de vergunning van windparken werden reeds tijdens 2000 uitgewerkt ("Specifieke voorschriften voor de inplanting van windturbines", pag. 39).

Het instellen van energieprestatienormen en het werken met energiecertificaten maken de kostprijs van energieverbruik duidelijk. Via een ecobonus kan het gebruik van energie-efficiënte technologieën en producten worden aangemoedigd.

Een verbetering van de energieprestatie van gebouwen is één van de speerpunten van het toekomstige energiebeleid. De begeleidende maatregelen voor de implementatie van een energieprestatieregelgeving zijn volop in voorbereiding. Zie verder het hoofdstuk "Invoeren van een energieprestatieregelgeving voor nieuwbouw (EPR)" op pag. 22.

Specifieke ecobonussen worden voorzien. Bijvoorbeeld de plaatsing van fotovoltatische zonnepanelen op private woningen komt nu in aanmerking voor een verminderd btw-tarief (Zie "Fotovoltatische zonnepanelen" op pag. 40).

1.3 Kwaliteit doet leven

De milieudruk die samenhangt met het fossiele energiegebruik, zal verminderd worden. CO₂ is daarbij het belangrijkste broeikasgas. De CO₂-emissie hangt bijna volledig samen met de verbranding van fossiele brandstoffen (energieopwekking). Op de milieuconferentie van Rio (1992) werd reeds de ernst van dit probleem vastgesteld. België ondertekende mee het Klimaatverdrag. Momenteel stijgen de emissies van de broeikasgassen nog steeds. De actieprogramma's uit het Milieubeleidsplan 1997-2001 met betrekking tot dit thema worden onverkort uitgevoerd. In de tweede helft van 2000 moet er een tussentijdse evaluatie plaatsvinden, zodat ze tijdig kunnen worden bijgestuurd.

De milieudruk moet worden verminderd door aanvullende maatregelen te nemen inzake energiebesparing, recuperatie van energie en omschakeling naar hernieuwbare energiebronnen (warmtekrachtkoppeling, waterkracht, wind- en zonne-energie, biomassa).

De invulling van de beslissing van de Vlaams regering aangaande het CO₂/REG-beleidsplan wordt in detail behandeld in respectievelijk de hoofdstukken "Het klimaatbeleid en de REG-doelstellingen", pag. 10 en "Naar een inclusief beleid - Het Plan Energie 2020" op pag. 49.

Belangrijk hierbij is de andere beleidsdomeinen bij het energiebeleid te betrekken, maar waarbij er vanuit mijn bevoegdheid vooral een coördinerende rol wordt gespeeld.

2. Beleidsinvulling van de met redenen omklede motie van het Vlaams Parlement van 23 februari 2000

Het Vlaams Parlement vraagt, in haar met redenen omklede motie betreffende de Beleidsnota Energie 2000-2004, de Vlaamse regering (*schuine tekst*):

1° bij de uitvoering van de beleidsnota Energie 1999-2004 rekening te houden met het budgettaire kader dat zich in de toekomst zal ontwikkelen enerzijds en met toekomstige maatschappelijke ontwikkelingen anderzijds die het desgevallend noodzakelijk kunnen maken doelstellingen en maatregelen zoals in de beleidsnota aangegeven, bij te sturen;

Zie respectievelijk "Het klimaatbeleid en de REG-doelstellingen" op pag. 10 en "Naar een inclusief beleid - Het Plan Energie 2020" op pag. 49.

2° bij de uitvoering van de beleidsnota Energie 1999-2004 prioritair werk te maken van de aangekondigde strategieën van rationeel energiegebruik om te voorkomen dat stroom, opgewekt door duurzame energiebronnen, op niet-efficiënte wijze zou worden aangewend;

Hierbij dient vooral verwezen te worden naar het derde deel van de beleidsbrief "Bevordering van het rationeel energiegebruik" vanaf pag. 22.

3° het reeds gestarte overleg tussen de Vlaamse minister van Energie en de Vlaamse minister van Ruimtelijke Ordening zo snel mogelijk te finaliseren, teneinde te komen tot een vergunningenbeleid met duidelijke criteria voor de inplanting van duurzame energiebronnen in Vlaanderen.

Zie "Naar een nieuw kader voor de inplanting van windturbines" op pag. 39.

DEEL 2. HET REFERENTIEKADER

1. Het klimaatbeleid en de REG-doelstellingen

In 1991 heeft België zich in het kader van het Klimaatverdrag in Rio geëngageerd om de nationale CO₂-emissies met 5% te reduceren tegen 2000 t.o.v. de emissies in 1990.

In december 1997 werden in Kyoto bindende emissie-reductiedoelstellingen aan de geïndustrialiseerde landen opgelegd. Voor België is de reductiedoelstelling vastgelegd op 7,5% t.o.v. 1990, te bereiken in de periode 2008-2012.

Voor de opvolging van de EU-doelstelling richtte de Europese Raad een bewakingssysteem op voor de uitstoot van CO₂ en andere broeikasgassen, waarbij de lidstaten programma's opstellen voor de beperking van de CO₂-emissies en deze emissies jaarlijks rapporteren. Zowel voor de inventarisatie van de emissies als voor de implementatie van programma's om deze emissies te reduceren, zijn belangrijke bevoegdheden ondergebracht op gewestelijk niveau.

Gezien de verbranding van fossiele brandstoffen voor energieopwekking (warmte en kracht) de voornaamste oorzaak is van de broeikasgasemissies, wordt de aandacht voornamelijk gevestigd op:

- De bevordering van het rationeel gebruik van energie (REG);
- Het uitwerken van actieplannen voor de uitbouw van milieuvriendelijke productievormen van energie.

In het kader hiervan werd in het voorjaar van 1994 voor de eerste maal een Vlaams CO₂/REG-beleidsplan opgesteld. In april 1996 verscheen een geactualiseerd Vlaams CO₂/REG-beleidsplan waarin reeds een aantal prioritaire acties geselecteerd werden op basis van de te verwachten emissiereducties en de moeilijkheidsgraad van uitvoering van de acties. Deze Vlaamse CO₂/REG-beleidsplannen waren echter te weinig onderbouwd. In 1999 werd bijgevolg een geactualiseerd CO₂/REG-beleidsplan uitgewerkt, waarin op basis van een uitgebreid wetenschappelijk rapport van Vito (Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek) ook de emissiereductie en de rendabiliteit per maatregel werden berekend. De begeleidende CO₂/REG-werkgroep duidde ook nog de in te zetten beleidsinstrumenten aan. Uiteindelijk werden er door de Vlaamse regering 62 uit te voeren beleidsmaatregelen weerhouden waarvan de meeste ressorteren onder mijn bevoegdheid Energie.

De beslissing van de Vlaamse regering aangaande het CO₂/REG-beleidsplan 1999 voorzag een aantal duidelijke werkafspraken. Zo werd per voorgestelde beleidsmaatregel een verantwoordelijke administratie aangeduid die belast werd met de concretisering van de maatregel. Daarbij werd binnen de Vlaamse regering de afspraak gemaakt dat het noodzakelijke overleg gecoördineerd moest worden vanuit mijn bevoegdheid voor het energiebeleid. Dit overleg wordt begeleid door de CO₂/REG-werkgroep.

Met mijn collega's werd eveneens afgesproken om tegen eind oktober 2000 een vooruitgangrapport met de stand van zaken op 30 juni 2000 aan de Vlaamse regering voor te leggen. Dit rapport bevat de uitgewerkte beleidsvoorstellen met budgetfiche om de voorgestelde maatregelen te realiseren, samen met een timing en een raming van de totale budgettaire impact, waarbij bijzondere aandacht wordt besteed aan de voorbeeldfunctie van de Vlaamse overheid.

Zoals reeds aangegeven in mijn beleidsnota Energie 2000-2004 worden met de maatregelen, maar dan specifiek naar het energiebeleid toe, volgende doelstellingen en beleidseffecten vooropgesteld:

- Vermindering van het energiegebruik in de residentiële sector in 2004 t.o.v. 1998.
- Toename van de energie-efficiëntie in de industrie en de dienstensector in 2004 t.o.v. 1998.
- Een aandeel van 3% hernieuwbare energie in het totale energieaanbod tegen eind 2004.
- Een bijkomend wkk-vermogen van 1.200 MW tussen 1995 en 2005 (of 600 MW tussen 1999 en 2005).
- Correcte en sociaal aanvaardbare prijzen voor alle maatschappelijke groepen.

De strategische projecten die invulling moeten geven aan deze doelstellingen of tot deze beleidseffecten moeten leiden, zijn onder meer:

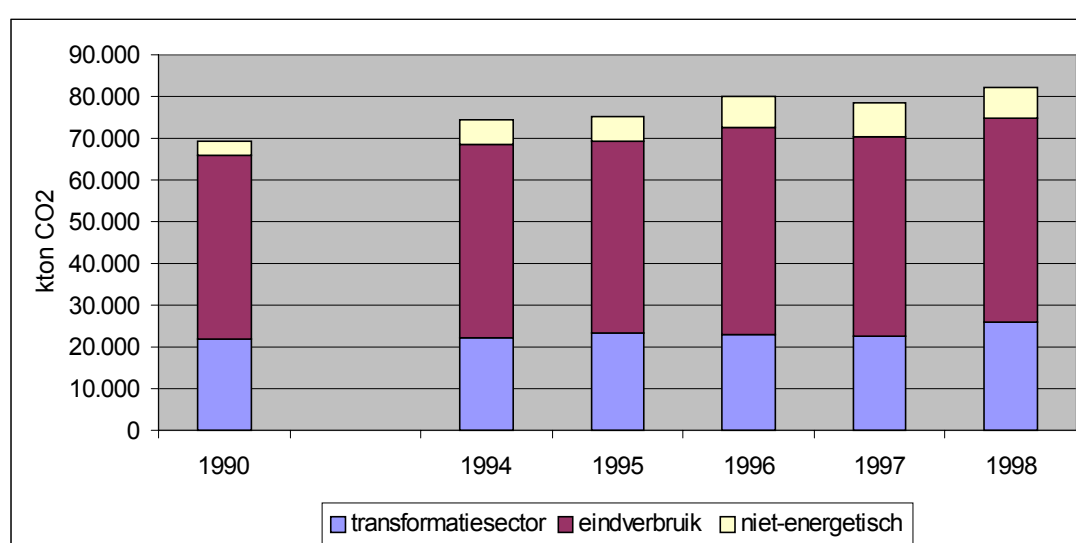
- Invoeren van een energieprestatieregelgeving voor nieuwbouw (kantoren en woningen);
- Afsluiten van benchmarking-convenanten met energie-intensieve industriële sectoren;
- Uitwerken van een REG-decreet als wettelijke basis voor financiële ondersteuningsmaatregelen voor REG-investeringen;
- Uitwerken van een REG-norm ter responsabilisering van de energieleveranciers;
- Invoeren van een systeem van groene stroomcertificaten;
- Vastleggen van duidelijke vergunningsvoorwaarden en voldoende locaties voor milieuvriendelijke energieprojecten;
- Aanmoedigen van het energiebewust gedrag via een coherente communicatiestrategie, gericht op de sensibilisering voor het rationeel energiegebruik;
- Realiseren van een vrije elektriciteits- en aardgasmarkt gericht op het algemeen belang.

2. Kerngegevens van het CO₂/REG-beleid

2.1 Algemeen

Sinds 1994 stelt Vito in opdracht van het Vlaamse Gewest energie- en CO₂-balansen voor Vlaanderen op. Medio 2000 verschenen de balansen voor 1998.

Figuur 1 toont de CO₂-emissies in Vlaanderen in 1990 en van 1994 tot 1998. Onderscheid wordt gemaakt tussen de hoeveelheid CO₂ geëmitteerd door de energietransformatiesector en de CO₂-emissies toe te schrijven aan het finaal energiegebruik. Een kleinere CO₂-bron wordt niet-energetisch

genoemd en bevat de CO₂-emissies tengevolge van het gebruik van energie als grondstof (voornamelijk in de chemie) en de CO₂-emissies die niet-energiegebonden zijn (bij afvalverbranding, cement- en staalproductie).

Volgens de IPCC-richtlijnen, worden de CO₂-emissies gerelateerd aan het finaal elektriciteitsverbruik aangerekend aan de transformatiesector, behalve de CO₂ uitgestoten door zelfproducenten (bijv. wkk en hernieuwbare energie) die aangerekend wordt aan de sectoren waartoe de zelfproducenten behoren.

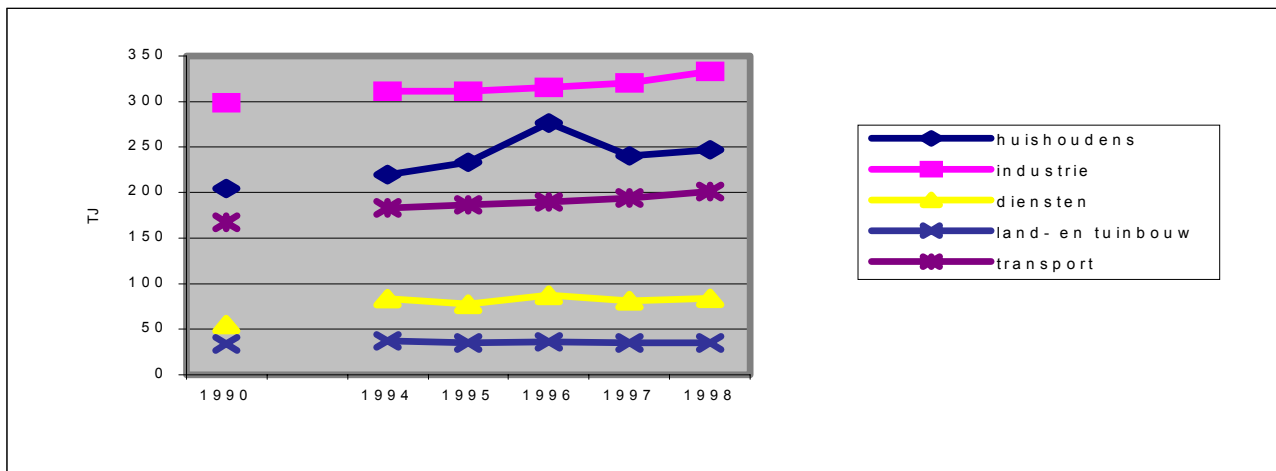
Figuur 1: CO₂-emissies in Vlaanderen in 1990 en van 1994 tot 1998

In 1998 werd in Vlaanderen 82.146 kton CO₂ uitgestoten. Dit is 18,7% meer dan in 1990. De CO₂-emissies van de transformatiesector (25.940 kton) maakten in 1998 31,6% van de totale CO₂-uitstoot uit en stegen het meest sinds 1990, namelijk met 17,9%. De CO₂-emissies toe te schrijven aan het finaal energetisch gebruik (48.865 kton) hadden in 1998 een aandeel van 59,5% en waren met 11,3% gestegen ten opzichte van 1990. De niet-energetische CO₂-uitstoot in 1998 (7.342 kton) nam met 126% toe ten opzichte van 1990 en had een aandeel van 8,9% in de totale CO₂-uitstoot.

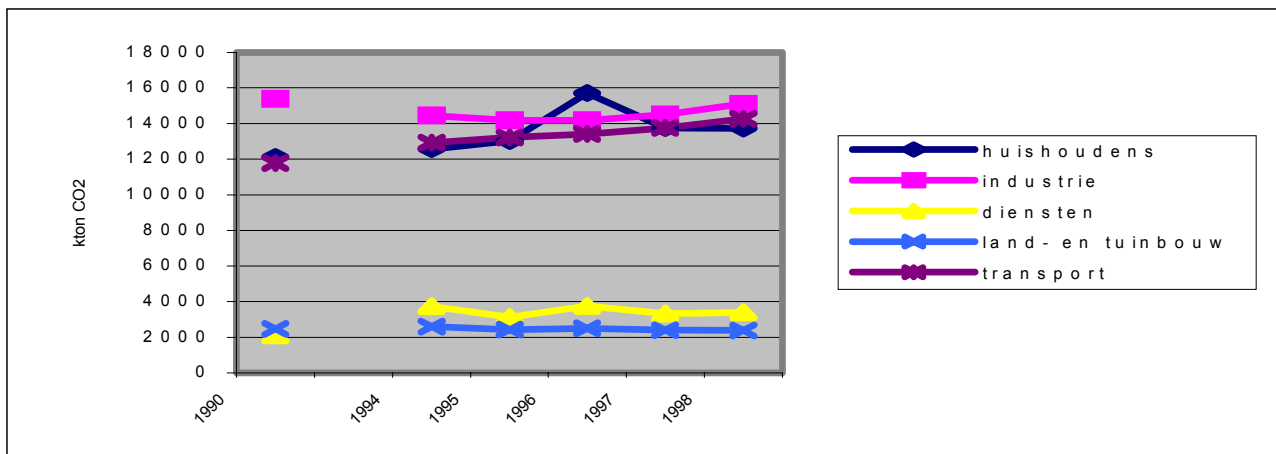
Indien België en dus ook Vlaanderen haar internationaal engagement ter reductie van de CO₂-uitstoot, namelijk een vermindering met 7,5% in 2008-2012 ten opzichte van 1990, wil nakomen, dan moet de stijgende trend zo snel mogelijk omgebogen worden.

De strategische REG-doelstellingen die ik in mijn Beleidsnota 2000-2004 heb gesteld ter vermindering van de CO₂-emissies in Vlaanderen, hebben betrekking op het finaal energiegebruik in de residentiële sector, de industrie en de dienstensector.

Op Figuur 2 en respectievelijk Figuur 3 wordt het verloop weergegeven van het finaal energiegebruik, respectievelijk de CO₂-emissies in de diverse sectoren in Vlaanderen in 1990 en van 1994 tot 1998. In Tabel 1 worden de cijfers voor 1990 en 1998 naast elkaar gezet.

Figuur 2: verloop van het finaal energiegebruik in de diverse sectoren in Vlaanderen in 1990 en van 1994 tot 1998

Figuur 3: verloop van de CO₂-emissies gerelateerd aan het finaal energiegebruik in de diverse sectoren in Vlaanderen in 1990 en van 1994 tot 1998

	energie (PJ)			CO ₂ (kton)		
	1990	1998	%verschil	1990	1998	%verschil
Huishoudens	204	247	+21%	12.140	13.725	+13%
Industrie	299	333	+11%	15.396	15.118	-2%
Diensten	55	84	+53%	2.121	3.390	+60%
Land- en tuinbouw	34	35	+2%	2.472	2.375	-4%
Transport	167	201	+20%	11.785	14.256	+21%
Totaal	760	900	+18%	43.913	48.865	+11%

Tabel 1: finaal energiegebruik en CO₂-uitstoot in de diverse sectoren in Vlaanderen in 1998 ten opzichte van 1990

Het energiegebruik in de huishoudelijke sector vertoont een stijgend verloop en bedroeg in 1998 247 PJ, dit is 21% hoger dan in 1990. De CO₂-uitstoot (exclusief de uitstoot ten gevolge van het elektriciteitsverbruik) kende een vlakker verloop en lag in 1998 (13.725 kton) 13% hoger dan in 1990. De CO₂-uitstoot steeg niet evenredig met het energiegebruik door een toename van het aandeel van aardgas (+6% in 1998 t.o.v. 1990) in het nadeel van stookolie (-2%) en steenkool (-3%).

De strategische doelstelling van mijn energiebeleid is de stijgende trend in de residentiële sector om te buigen zodat het absolute energiegebruik in 2004 lager ligt dan in 1998.

Het finaal verbruik in de industrie bedroeg in 1998 333 PJ. Het industrieel verbruik steeg minder dan in de huishoudens, namelijk met 11% in 1998 t.o.v. 1990. De CO₂-uitstoot in de industrie (exclusief CO₂-emissies gerelateerd aan het elektriciteitsverbruik) bedroeg in 1998 15.118 kton, dit is 2% lager dan in 1990. De CO₂-emissies werden gunstig beïnvloed door brandstofomschakeling. Ten opzichte van 1990 daalde het verbruik van kolen met 15% en van olie met 16%, in het voordeel van aardgas waarvan het verbruik met 41% toenam.

Het absoluut energiegebruik in de industrie is sterk gebonden aan de economische activiteit. Energie-efficiëntie- en CO₂-efficiëntiecijfers zijn veel correctere indicatoren van de energiebesparingsinspanningen die de industrie levert. Mijn doelstelling is dan ook een verhoging van de energie-efficiëntie (uitgedrukt in het energiegebruik t.o.v. de bruto toegevoegde waarde) in 2004 t.o.v. 1998.

Een toename van de energie-efficiëntie in 2004 t.o.v. 1998 heb ik ook voor de dienstensector vooropgesteld. Het absoluut energiegebruik (84 TJ) respectievelijk de CO₂-emissies (3.390 kton) lagen in 1998 53% respectievelijk 60% hoger dan in 1990, maar kenden de laatste jaren een constant verloop.

2.2 Evolutie van de milieuvriendelijke energieproductie

A. Kerngegevens inzake hernieuwbare energie - Een stand van zaken in Vlaanderen

Windenergie

De grootste realisatie op het gebied van windenergie in Vlaanderen, bevindt zich op de oostelijke havendam van Zeebrugge. Dit windpark van 21 windturbines van 200 kW en één turbine van 400 kW, levert jaarlijks zo'n 8.000.000 kWh of voldoende elektriciteit voor 2.000 gezinnen. Het windpark werd in 1986 opgezet als demonstratieproject om de Vlaamse bedrijven toe te laten knowhow op te doen met deze technologie. Het was één van de eerste windparken in Europa. Het windpark wordt nu uitgebaat door de Limburgse intercommunale Interelectra. Op 1 oktober 1998 werd aan het windpark nog een 600 kW turbine met een rotordiameter van 48 m toegevoegd. Deze machine, ontwikkeld en gebouwd door de Vlaamse firma Turbowinds, is goed voor een jaarlijkse productie van 2.300.000 kWh, d.w.z. iets meer dan 10% van het totaal opgestelde vermogen levert momenteel 25% van de opbrengst van het volledige windpark van Zeebrugge. Dit geeft een goede aanduiding van de enorme technologische ontwikkelingen van de laatste jaren op het vlak van opbrengst en betrouwbaarheid. In Tabel 2 wordt de evolutie van het geïnstalleerd vermogen en de elektriciteitsopbrengst van windenergie in Vlaanderen weergegeven.

Vermogen in het jaar:	1997 (kW)	1998 (kW)	1999 (kW)	2000 (kW)	2001 (kW)	
Locatie						Uitbater
Zeebrugge	4.175 ¹	4.175	4.175	4.175	4.175	Interelectra
Zeebrugge	400	400	400	400	400	Interelectra
Zeebrugge		600	600	600	600	Interelectra
Hasselt		400	1.200	1.200	1.200	Interelectra
Middelkerke			660	660	660	Westenwind
Halle			1.650	1.650	1.650	Colruyt
Kallo				600	600	GRC
Brugge				3.000	3.000	Electrawinds
Eeklo					3.600 ²	Ecopower
Overige locaties	niet gekend ³	niet gekend	niet gekend	niet gekend	niet gekend	niet gekend
Totaal (kW)	4.575	5.575	8.685	12.285	15.885	

¹ één bestaande 200 kW-turbine buiten gebruik gesteld en vervangen door een nieuwe 400 kW-turbine (zie volgende lijn)

² bouwvergunning afgeleverd, installatie gepland in 2001

³ bron: Compagnies d'Eoles & Institut Wallon; totaal voor België 0,36 GWh, waarvan 0,21 in Vlaanderen

Productiejaar:	1997 (GWh)	1998 (GWh)	1999 (GWh)
Locatie			
Zeebrugge	6.727 ⁴	8.238	Totaal Zeebrugge 11.225
Zeebrugge	917 ⁵	1.192	
Zeebrugge	-	795 ⁶	
Hasselt	-	400	465 ⁷
Middelkerke	-	-	217 ⁸
Halle	-	-	143 ⁹
Kallo	-	-	-
Brugge	-	-	-
Overige	210 ³	210	210
Totaal	7.854	10.835	12.260

Tabel 2: geïnstalleerd vermogen en opbrengst van windenergie in Vlaanderen

De sinds het begin van deze legislatuur versnelde inzet aan windenergie in Vlaanderen, zal zich ook tijdens 2001 voortzetten. Eén van de belangrijkste projecten die voorzien zijn voor 2001, zal gerealiseerd worden op de westelijke strekdam in Zeebrugge. Daarbij zal er een extra 10 MW aan windturbines kunnen geplaatst worden. De afronding van de aanbestedingsprocedure is nog voorzien in het najaar van 2000.

⁴ door Electrabel gemeten waarden, geleverd aan het 36kV-net

⁵ cijfers voor het eerste onvolledige jaar waarin een turbine van 400 kW werd opgesteld (in productie: 1/'97)

⁶ cijfers voor het eerste onvolledige jaar waarin een turbine van 600 kW werd opgesteld (in productie: helft 8/'98)

⁷ cijfers voor het eerste onvolledige jaar waarin twee nieuwe turbines (2 x 400 kW) werden opgesteld (in productie: 19/11/'99)

⁸ cijfers voor het eerste onvolledige jaar waarin een turbine van 660 kW werd opgesteld (in productie: 29/7/'99)

⁹ cijfers voor het eerste onvolledige jaar waarin een turbine van 1,65 MW werd opgesteld (in productie: 20/12/'99)

Fotovoltaïsche zonne-energie

De gegevens van Tabel 3 werden opgesteld aan de hand van de informatie die aan de overheid werd bezorgd in het kader van haar subsidieregeling "Fotovoltaïsche zonnepanelen" (zie pag. 40). Aangezien fotovoltaïsche zonne-energie (pv) zonder subsidies zeer duur uitvalt, kan ervan worden uitgegaan dat deze cijfers een vrij volledig beeld geven van het recentelijk opgesteld vermogen in Vlaanderen. De cijfers voor 1999 en 2000 zijn slechts voorlopige cijfers. Hierbij wordt verondersteld dat alle aangevraagde projecten effectief worden gerealiseerd.

	Geïnstalleerd vermogen per jaar (kWp)	Geschatte bijkomende Opbrengst per jaar (MWh)
1998	42	30
1999	78	60
2000	140	112
Totaal	260	202

Tabel 3: geïnstalleerd vermogen en opbrengst van pv-installaties in Vlaanderen

Sinds het in voege treden van de Vlaamse subsidieregeling voor pv-panelen, wordt er elk jaar een verdubbeling gerealiseerd op het vlak van de (bijkomende) elektriciteitsopbrengsten.

Thermische zonne-energie

Ondergaande gegevens zijn gebaseerd op de cijfers afkomstig van de premies die worden gegeven door de intercommunales (zie ook "Actieplan Elektriciteitsdistributie" op pag. 33). Deze cijfers dekken het grootste en zeker het meest recente gedeelte van het opgesteld vermogen.

1996-1997: 102 premies

1998: 197 premies

1999: 190 premies

Hieruit blijkt dat het aantal zonneboilers die jaarlijks geplaatst worden op twee jaar tijd bijna verdubbeld is.

Biomassa

Hieronder in Tabel 4 worden de cijfers weergegeven voor 1998 afkomstig van Vito (Kenniscentrum Biomassa Vlaanderen, eindrapport mei 2000).

	Geïnstalleerd vermogen (MWe)
Energieteelten: korte-rotatiehout	0,15
GFT-vergisting	0,29
Stortgas	1,86
Slib	1,29
Huishoudelijk afval ¹⁰	39,30

Tabel 4: geïnstalleerd vermogen van biomassa-installaties in Vlaanderen

Waterkracht

Het geïnstalleerd vermogen is niet geëvolueerd tussen 1997 tot 1999.

	Vermogen (kW)	Productie 1997 (GWh)	Productie 1998 (GWh)	Productie 1999 (GWh)
Locatie				
Rotselaar	70	0,357	0,473	0,498
Hoegaarden	33	0,038	0,065	0,072
Wijnegem	250	0,682	0,579	0,149 ¹¹
40 kleine watermolens	totaal 285	0,57	0,57	0,57
Totaal	638	1,647	1,687	1,289

Tabel 5: geïnstalleerd vermogen en opbrengst van waterkrachtinstallaties in Vlaanderen

In de loop van 2000 werden nog bijkomende installaties in gebruik genomen te Lozen, Bocholt en Leuven.

Verder worden er in de loop van het najaar, onder impuls van de Vlaamse overheid, nog een aantal aanbestedingsprocedures voor de installatie van waterkrachtinstallaties afgerond. Daarbij zal er een vermogen van minimaal 7,8 MW worden opgesteld. Het is hierbij de bedoeling van de overheid om het aanwezige potentieel op de locaties in Vlaams overheidsbeheer maximaal in te vullen.

Zie ook het hoofdstuk "Voorbeeldfunctie van de overheid" op pag.47.

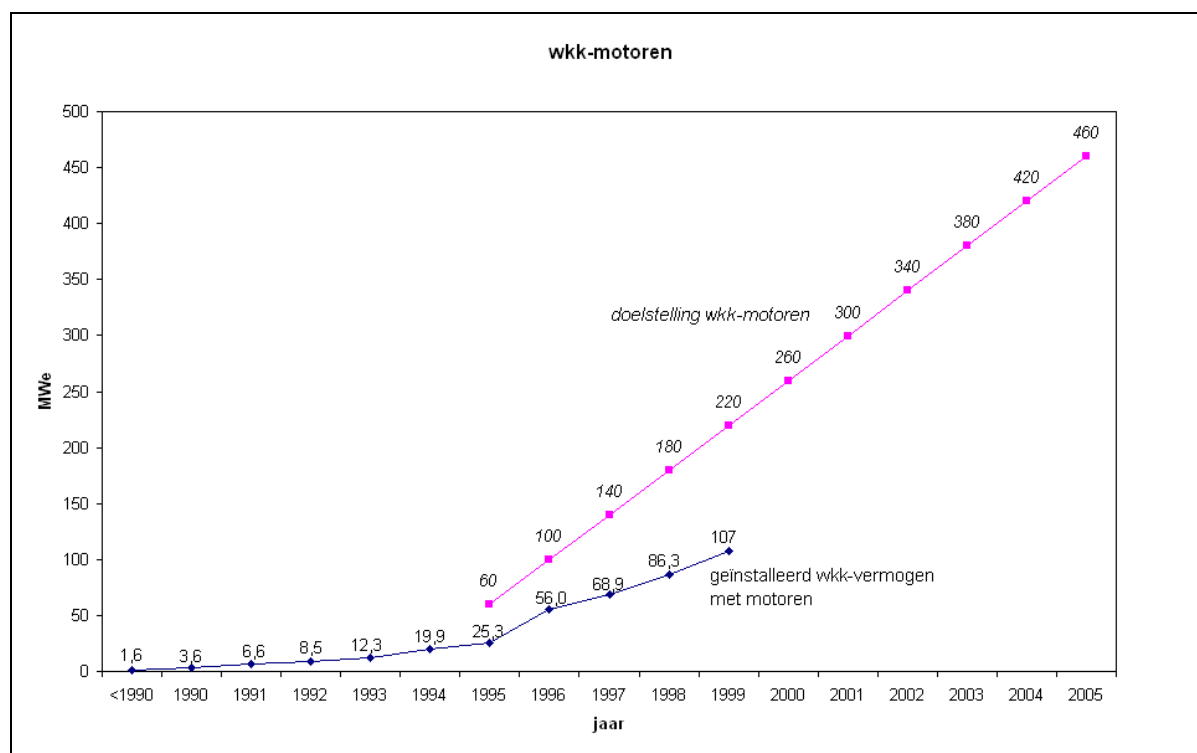
¹⁰ Elektriciteit opgewekt door de verbranding van huishoudelijk afval komt niet in aanmerking voor groene stroomcertificaten, zie pag. 38

¹¹ In Wijnegem werd een daling van de nettoproductie opgetekend doordat een tandwielkast moest vervangen worden.

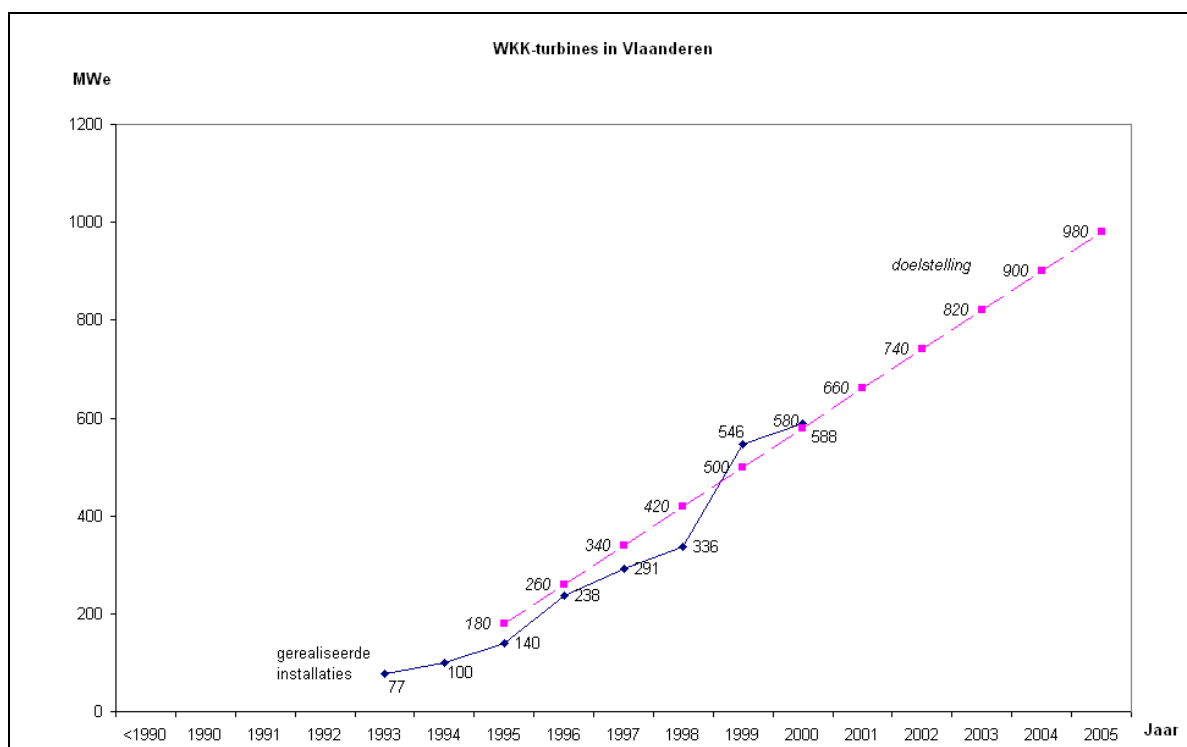
B. Kerngegevens inzake warmtekrachtkoppeling - Een stand van zaken in Vlaanderen

In België was in 1995 voor iets minder dan 500 megawatt aan elektrisch wkk-vermogen (MWe) geïnstalleerd. Hiervan staat ongeveer 80% in het Vlaamse Gewest.

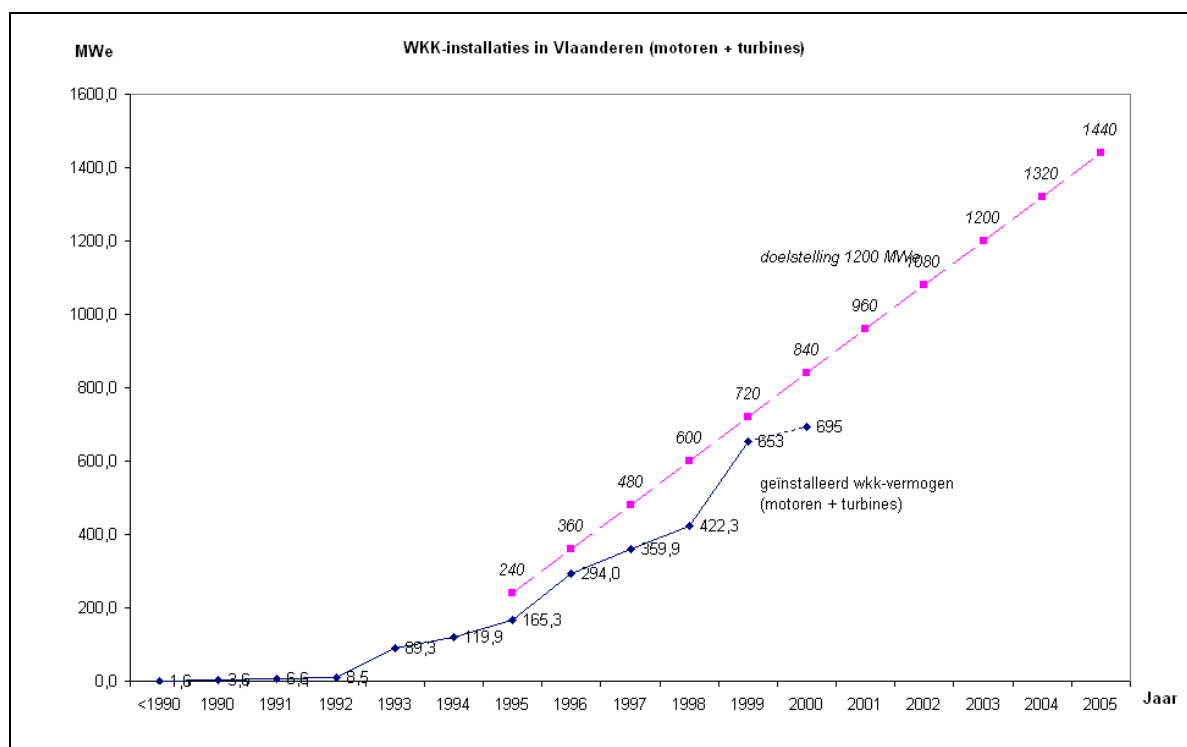
De volgende figuren tonen de evolutie van de wkk-installaties in Vlaanderen met motoren, met gasturbines en het totaal aantal wkk-installaties (= gasmotoren + gasturbines + stoomturbines). Telkens wordt het geïnstalleerd vermogen, het gepland vermogen (indien gekend) en het vermogen dat volgens de Vlaamse doelstelling voor wkk zou moeten bereikt worden weergegeven (zie daarvoor "Een Vlaamse doelstelling voor warmtekrachtkoppeling" op pag. 42). Deze doelstelling voorziet in een bijkomend vermogen van 1.200 MWe in het Vlaamse Gewest voor de periode 1995-2005. Daarbij wordt er van uitgegaan dat deze 1.200 megawatt voor 2/3 door gasturbines zal worden geleverd (=80 MWe bijkomend per jaar) en voor 1/3 door motoren (=40 MWe bijkomend per jaar). Alle cijfers zijn gebaseerd op een inventaris die jaarlijks (sinds 1998) geactualiseerd wordt door Belcogen (zie ook "Belcogen: Het promotieorgaan voor wkk in Vlaanderen" op pag. 43).

Figuur 4 : wkk-installaties met motoren in Vlaanderen

Figuur 5 : wkk-installaties met gasturbines in Vlaanderen

Figuur 6 : wkk-installaties in Vlaanderen

Men stelt vast dat de huidige globale situatie nagenoeg de doelstelling benadert. Dit is vooral te danken aan de recente installatie van een aantal grote gasturbines (vijf turbines van 42 MWe in 1999 en nogmaals een 42 MWe-turbine in 2000).

DEEL 3. BEVORDERING VAN HET RATIONEEL ENERGIEGEBRUIK

1. Invoeren van een energieprestatieregelgeving voor nieuwbouw (EPR)

In het “Decreet houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening”, goedgekeurd op 18 mei 1999, is reeds de mogelijkheid tot het invoeren van globale energetische prestatie-eisen voorzien. Wanneer niet voldaan is aan de regels van de globale energetische prestatie-eisen (evenals aan de regels voor de thermische isolatie, de ventilatievoorzieningen en de minimale eisen voor het binnenklimaat), zoals vastgesteld door de Vlaamse regering, zal de overheid een stedenbouwkundige toelating kunnen weigeren.

Als voorbereiding op het uitwerken van een EPR¹² liep tot medio 2000 de beleidsondersteunende onderzoeksopdracht EPIGOON, wat staat voor EnergiePrestatie in Gebouwen: Onderzoek van ervaring en Ontwikkeling van voorstellen voor Normering in Vlaanderen.

Het EPIGOON-project heeft, in nauwe samenwerking met de bouwsector, een theoretisch kader geschetst en de contouren bepaald om tot een energieprestatie-benadering te komen. De rekenprocedures voor de energieprestatie-bepaling werden zowel voor woningen als voor utiliteitsgebouwen (kantoren, scholen en andere) uitgewerkt. Voor woningen bestaat ook een vereenvoudigde methode.

Het ontwikkelde kader inzake energieprestatie laat de overheid toe om op onderbouwde wijze eisen te stellen voor een maximaal toegelaten energiegebruik voor nieuw te bouwen of te verbouwen gebouwen, waarbij optimaal gebruik kan gemaakt worden van beschikbare of nieuwe of zelfs nog te ontwikkelen technieken en concepten.

Vertrekkend van dit theoretisch begrippenkader moeten nu alle begeleidende maatregelen voor de implementatie van een EPR worden voorbereid. Bij de voorbereiding en de uitwerking van de nodige uitvoeringsbesluiten zal ruime aandacht besteed worden aan de volgende aspecten:

- De betrokkenheid van en verder overleg met de diverse partners uit de bouwsector;
- Voldoende strenge doch realistisch uitvoerbare prestatie-eisen;

¹² Tijdens de eerste fase van het project werd systematisch gesproken over een EPN (energieprestatienorm). Gezien het om praktische redenen niet haalbaar is om de ontwikkelde rekenprocedures reeds bij aanvang als Belgische norm in het kader van het BIN te homologeren, wordt de term EPN voortaan vervangen door EPR. Dit sluit niet uit dat de rekenprocedure in een latere fase wel als een Belgische norm kan worden gehomologeerd waarbij de verschillende gewesten hun eiseniveaus kunnen bepalen met de desbetreffende norm als basis voor de berekening.

- Beschikbaarheid van de vereiste productgegevens;
- Een gelijkwaardigheidsprincipe met betrekking tot innovatieve technieken;
- Een effectief systeem voor de controle van de naleving van de reglementering;
- Ondersteunende maatregelen, zoals de samenstelling en verspreiding van een gebruiksvriendelijk softwarepakket.

2. Afsluiten van benchmarking-convenanten

Ik zal aan de grote energie-intensieve bedrijven voorstellen om een benchmarking-convenant af te sluiten. Dat zal in sterke mate bijdragen tot het verbeteren van de energie-efficiëntie, één van de streefdoelen van mijn beleid. Daarbij verwacht ik dat zij bij het vervaardigen van hun producten tot de allerbesten ter wereld zullen behoren op het vlak van het efficiënt gebruik van energie. Hierdoor wordt een echte win-winsituatie gecreëerd omdat de positieve gevolgen voor Vlaanderen zich niet alleen op ecologisch vlak, maar zeker ook op economisch vlak zullen laten voelen.

Tot de grote energie-intensieve bedrijven reken ik deze met een jaarlijks energiegebruik van minstens 0,5 petajoule. Zij vertegenwoordigen 70% van het industrieel energiegebruik in Vlaanderen.

De bedrijven in Vlaanderen kregen reeds ruimschoots de gelegenheid zich vertrouwd te maken met de plannen van de Vlaamse overheid. Het concept benchmarken werd besproken in afzonderlijke vergaderingen met de industriële sectoren die een nota van wederzijds begrip ondertekenden, en in een vergadering van de klankbordgroep van Vireg (cf. infra).

Met de sector ijzer en staal en de scheikundige sector werden de besprekingen over energie-efficiëntie intussen voortgezet. Cijfers over de evolutie van de CO₂-uitstoot van de industrie in Vlaanderen tussen de jaren 1990 en 1998, geven aan dat de industrie zich reeds inspanningen getroost heeft om de energie-efficiëntie te verbeteren. Het energiegebruik van energie-intensieve bedrijven is immers een belangrijke kostenfactor zodat zij spontaan energiebesparende maatregelen nemen. Toch zal de industrie nog belangrijke inspanningen moeten leveren om de doelstelling van Kyoto te helpen realiseren.

Zoals hierboven reeds gesteld werd, vraag ik aan de bedrijven om hun energie-efficiëntie blijvend te verbeteren. Om hun concurrentiepositie niet onnodig aan te tasten, verbind ik geen streefcijfer aan deze efficiëntieverbetering. De beleidsoptie is niet om lineaire maatregelen in te voeren. Daarom kies ik er voor om aan de industrie doelstellingen voor te houden die rekening houden met de technische en economische realiteit en met de reeds in het verleden geleverde inspanningen. Bedrijven die nog niets ondernomen hebben moeten de grootste inspanning leveren. In het algemeen moet de lat wel voldoende hoog gelegd worden opdat de energie-efficiëntie maximaal verbeterd zou worden.

De overheid zal grote energie-intensieve bedrijven hun eigen prestatie op het vlak van energie-efficiëntie laten toetsen aan die van andere goedpresterende bedrijven, of met andere woorden laten benchmarken. Een convenant waarin de te behalen doelstelling vastgesteld wordt door te benchmarken,

noemen we een benchmarking-convenant. Deze convenant kan vrijwillig ondertekend worden. De ondertekenende bedrijven zullen zelf een consultant aanstellen en betalen om de benchmark te bepalen. De overheid zal het werk van de consultant verifiëren via een neutrale organisatie.

Concreet stel ik als doel van een Vlaamse benchmarking-convenant voorop, dat de procesinstallaties van de deelnemende bedrijven zo snel mogelijk en op een continue basis tot de wereldtop in energie-efficiëntie zullen behoren. Daarbij wordt als tijdslimiet het jaar 2008 vooropgesteld, eventueel te verlengen tot uiterlijk 2012 via het doorvoeren van urgentiemaatregelen. Als tegenprestatie zal ik ernaar streven dat deelnemende bedrijven vrijgesteld worden van een eventuele energietaks en dat hen geen productiebeperkingen worden opgelegd.

Het benchmarking-convenant is geïnspireerd door het Nederlandse voorbeeld. Dit land is immers voortrekker op het gebied van convenanten tot verbeteren van de energie-efficiëntie. Om gebruik te maken van de ervaring die Nederland opdoet met benchmarken, werkt de Vlaamse administratie samen met het Nederlandse Verificatiebureau Benchmarken dat gehuisvest is bij Novem.

Intussen heb ik reeds een basistekst van benchmarking-convenant voorbereid die aan de sector werd voorgelegd. Daarbij is het mijn voornemen om op basis van deze tekst de besprekingen verder te intensifiëren, in eerste instantie met de sectoren ijzer en staal, papier en karton en de scheikundesector. Het ondertekenen van een benchmarking-convenant met deze sectoren is naar mijn mening mogelijk vóór medio 2001, zodat de grote energie-intensieve bedrijven die behoren tot deze sectoren een energie-efficiëntieplan zouden kunnen voorleggen vóór eind 2002. In dit energie-efficiëntieplan worden alle maatregelen beschreven die de bedrijven zullen nemen om in 2008 met hun energie-efficiëntie tot de besten van de wereld te behoren.

Ondertussen zullen ook de onderhandelingen met de andere energie-intensieve sectoren aangevat worden.

3. Energie-investeringen ondersteunen door een REG-decreet

3.1 Inleiding

In mijn beleidsnota Energie 2000-2004 heb ik de stimulering van het rationeel gebruik van energie omschreven als één van de basisdoelstellingen van het Vlaamse energiebeleid. Eén van de belangrijkste instrumenten die de overheid hiervoor kan inzetten is de (financiële) ondersteuning van energiezuinige investeringen. Momenteel ontbreekt echter een algemeen wettelijk kader. Enkel de ecologiesteun (binnen het wettelijk kader van de economische expansiesteun, bevoegdheid Economie), het koninklijk besluit van 10 februari 1983 houdende aanmoedigingsmaatregelen voor het rationeel energiegebruik (dat sinds de regionalisering van het REG-beleid onder de bevoegdheid van het Vlaamse Gewest valt) en ten slotte de regeling inzake fiscale aftrek voor energiebesparende investeringen, bieden een aantal mogelijkheden. Voor andere initiatieven moeten steeds administratieve, tijdrovende procedures worden opgestart.

Hieronder wordt een beschrijving gegeven van de twee bovengenoemde instrumenten die onder de exclusieve bevoegdheid Energie vallen. Hoewel deze instrumenten een eerder beperkte wettelijke actieradius hebben voor het aanmoedigen van REG-investeringen, worden zij efficiënt beheerd en maximaal benut.

Ten slotte schets ik het kader dat zal moeten toelaten om REG-investeringen te bevorderen op een bredere en dus ook meer gedifferentieerde basis.

3.2 Huidige instrumenten ter bevordering van REG-investeringen

A. Demonstratieprojecten

De subsidieregeling is gericht op steunverlening voor innovatieve, energiebesparende projecten. Bij de beoordeling wordt naast de energiebesparing ook rekening gehouden met het bijkomend nut op het vlak van het leefmilieu, zoals een vermindering van emissies van CO₂ en andere schadelijke stoffen. De bedoeling is nieuwe energiebesparende technieken door middel van demonstratie te laten doorbreken op de markt.

De subsidieregeling is gebaseerd op het koninklijk besluit van 10 februari 1983, houdende aanmoedigingsmaatregelen voor het rationeel energieverbruik.

Sinds de toepassing ervan in het Vlaamse Gewest (vanaf 1992) werden er tot op heden 53 projecten als demonstratieprojecten weerhouden.

In de beginperiode werden er vooral projecten inzake warmtekrachtkoppeling in de verschillende sectoren gesteund. In totaal werd dankzij de steunregeling ruim 11,5 MW aan bijkomend vermogen via wkk-installaties gerealiseerd. Dit betreft enkel het direct effect van de steunmaatregel, door de communicatie die rond deze projecten wordt gevoerd, is het effect natuurlijk groter.

De laatste jaren worden de prioriteiten vooral gelegd naar projecten met betrekking tot hernieuwbare energieën en rationeel energiegebruik in de residentiële sector.

Een overzicht van de meest recente gesteunde projecten wordt gegeven in Tabel 6.

Technologie	Sector	Aantal projecten	Vermogen
Hernieuwbare energiebronnen:			
windenergie	Industrie	1	1.650 kW
	Coöperatieve	1	1.800 kW
koude-warmteopslag	Industrie	1	
	Industrie/overheid	1	
Energiezuinige woningen en/of kantoren:			
	Kantoorgebouw/opslagruimte	1	
	Kantoor/privé-woning	1	
	Sociale woningbouw	1	
Warmtekrachtkoppeling:			
wkk	Tankreiniging	1	680 kWe
wkk + absorptiekoeling	Ziekenhuis	1	
mini-wkk	Sociale woningbouw	1	5 kWe
Andere :			
omgekeerde osmose	Diepvriesgroenten	1	
transport (elektrisch)	Industrie	1	

Tabel 6: gesubsidieerde demonstratieprojecten in 1999 en 2000**B. Fiscale aftrek**

In het kader van het wetboek der Inkomstenbelastingen kunnen bedrijven, naast de basisaftrek, een supplementaire fiscale aftrek van 10% verkrijgen voor energiebesparende investeringen. De basisaftrek is afhankelijk van de evolutie van de indexcijfers en bedroeg de laatste drie jaar steeds 3,5%. Concreet betekent dit dat voor energiebesparende investeringen een aftrek van 13,5% kan worden toegepast.

De aftrek wordt verricht op de winst van het belastbaar tijdperk waarin de investeringen hebben plaatsgevonden.

Hoewel het hier een fiscale maatregel betreft, worden de attesten voor de investeringen in het Vlaamse Gewest, na een grondig onderzoek, afgeleverd door de Vlaamse administratie Economie, afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie.

De verhoogde investeringsaftrek is cumuleerbaar met de steun en/of subsidies die door het Vlaamse Gewest worden verstrekt.

De reglementering bepaalt de criteria waaraan de investeringen moeten voldoen om beschouwd te worden als energiebesparend. De huidige criteria zijn vooral gericht naar het verbeteren van het energetisch rendement van bestaande installaties. Echter, uitzonderingen zijn onder andere investeringen in de energetische valorisatie van biomassa en afvalstoffen én het gebruik van hernieuwbare energie, waar een volledig nieuwe installatie ook in aanmerking kan genomen worden.

In de loop van 2000 (boekjaar 1999) werden er 125 dossiers ingediend voor een totaal investeringsbedrag van 3,75 miljard BEF. Van dit totaalbedrag werd 2,1 miljard BEF als energiebesparend weerhouden.

3.3 Naar een nieuw kader voor de bevordering van REG-investeringen

Bovengenoemde instrumenten hebben een beperkt karakter. Om snel te kunnen inspelen op de snel wijzigende omstandigheden van de energiemarkt, is er nood aan een instrument dat toelaat om op een meer flexibele manier energiezuinige investeringen te ondersteunen. Ik opteer er dan ook voor om de mogelijkheden voor de (financiële) ondersteuning van rationeel energiegebruik en het gebruik van hernieuwbare energie vast te leggen in een REG-decreet.

De krijtlijnen van dit decreet werden reeds uitgetekend. Het decreet dient beschouwd te worden als een kaderdecreet waarbij de concrete invulling zal gebeuren via uitvoeringsbesluiten.

In het decreet zullen de volgende steunmaatregelen voor verschillende doelgroepen worden voorzien:

- Het subsidiëren van de aankoop van, of investeringen in energiezuinige producten, technieken en systemen en hernieuwbare energietechnologieën, bijvoorbeeld het toekennen van een subsidie voor de plaatsing van fotovoltatische panelen of voor de installatie van een hoogrendementsketel.
- Tussenkosten in de kosten die gemaakt worden in het kader van rationeel energiebeheer. Hieronder vallen o.a. het voeren van een energieboekhouding, het laten uitvoeren van een energieaudit, de opleiding van REG-coördinatoren en de aankoop van meettoestellen.
- Subsidieregelingen voor sensibilisatie- en communicatieacties, informatieverzameling en – verstrekking rond rationeel energiegebruik, rationeel energiebeheer en hernieuwbare energiebronnen.
- Het opleggen van verplichtingen aan de industriële, de tertiaire, de land- en tuinbouwsector en de particulieren zoals de verplichting om een energieaudit uit te voeren, een energieboekhouding op te starten of een REG-coördinator aan te stellen.
- Het toekennen van subsidies voor het installeren en in gebruik nemen van voor Vlaanderen nieuwe energiebesparende producten, systemen of technieken door de ontwikkelaar, de fabrikant of de verkoper ervan.
- Het afsluiten van energiebeleidsovereenkomsten tussen het Vlaamse Gewest enerzijds en één of meerdere ondernemingen of één of meerdere organisaties van ondernemingen anderzijds met het oog op een verbetering van de energie-efficiëntie.
- Het leggen van een decretale basis voor het handhavingsbeleid van de energieprestatiereggeving.

In de eerste helft van 2001 zal het voorontwerp van decreet voor principieel akkoord worden voorgelegd aan de Vlaamse regering.

Voor de financiering van de nieuwe maatregelen met betrekking tot rationeel energiegebruik die voorzien worden in het REG-decreet, zal de Vlaamse regering in elk geval beschikken over de kredieten van het Energiefonds dat werd opgericht in het kader van het Elektriciteitsdecreet (cf. "Vrijmaking van de Vlaamse elektriciteitsmarkt" op pag. 50).

Daarnaast zal de budgettaire weerslag van specifieke subsidiereglementeringen voor de stimulering van hernieuwbare energiebronnen worden aangerekend op het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen, eveneens opgericht in het Elektriciteitsdecreet.

4. Een REG-norm in de vrijgemaakte energiemarkt

De vrijmaking van de elektriciteitsmarkt zal wellicht aanleiding geven tot prijsdalingen van elektriciteit. Vanuit mijn bevoegdheid over het rationeel gebruik van energie, zal ik verschillende instrumenten inzetten om te vermijden dat de prijsdalingen leiden tot energieverpilling. Eén van de instrumenten die ik overweeg, is het opleggen van een REG-norm aan de netbeheerders en de houders van een leveringsvergunning. Een REG-norm is een minimale doelstelling van energiegebruik of energie-efficiëntie die netbeheerders en leveranciers bij hun klanten moeten realiseren in de vrijgemaakte elektriciteitsmarkt in Vlaanderen. Minimumnormen worden expliciet voorzien in het Elektriciteitsdecreet, onder het hoofdstuk openbardienstverplichtingen.

Om na te gaan of de REG-norm een haalbaar instrument is en hoe de modaliteiten er het best uitzien, werd er een onderzoeksopdracht uitbesteed. Hierbij dienen volgende thema's onderzocht en verwerkt te worden in een concreet beleidsvoorstel:

- toepasselijke klantencategorieën van de REG-norm;
- bruikbare definitie van de norm;
- hoogte van de norm;
- kalender van invoering;
- meting en sturing van het energiegebruik of de energie-efficiëntie van de klant;
- controle op naleving van de norm;
- sancties bij niet-naleving;
- eventuele compensaties bij winstderving, en;
- buitenlandse voorbeelden.

Bij een positieve evaluatie van de haalbaarheid van een REG-norm, zal ik in 2001 de modaliteiten vastleggen.

5. Sectoroverleg

5.1 Naar een vernieuwde werking van Vireg

Vireg is een overlegplatform tussen de Vlaamse overheid, de energiedistributeurs, de energieproducenten en de energiegebruikers. Het samenbrengen in een overlegorgaan van alle actieve en passieve spelers op de energiemarkt, heeft de bedoeling om de REG-initiatieven in Vlaanderen te stroomlijnen en te versterken. Het Vireg-programmasecretariaat staat in voor de coördinatie van het overleg in taakgroepen zodat dit uitmondt in concrete actieplannen.

Aan de hand van deze actieplannen, worden de REG-maatregelen uit het CO₂/REG-beleidsplan geconcretiseerd die aan de afdeling werden toevertrouwd (zie "Het klimaatbeleid en de REG-doelstellingen" op pag. 10).

De formele organisatie van Vireg voorziet een stuurgroep waarin vertegenwoordigers van de deelnemende organisaties gemachtigd zijn om zelf beslissingen te nemen. Momenteel vormen de taakgroepen de spil van Vireg. De personen die werkzaam zijn in de taakgroepen beschikken in sommige gevallen over een beslissingsmandaat. In andere gevallen brengen zij, na intern overleg, het officieel standpunt van de organisatie over. Deze manier van werken schept weinig problemen. Het is nog niet nodig gebleken om de stuurgroep samen te roepen. Bijgevolg acht ik het opportuun om de stuurgroep van Vireg op te heffen.

Bij Vireg zijn momenteel volgende taakgroepen actief: isolatie, kantoren, scholen, verzorgingsinstellingen, industrie, tuinbouw en ten slotte elektriciteitsdistributie en aardgas. Een opdracht voor 2001 is het behouden van de nodige dynamiek in deze taakgroepen, zodat de concrete uitvoering van de voorgestelde acties in verder overleg kan gebeuren.

De taakgroepen bestrijken nog niet alle sectoren. Voor 2001 heb ik het initiatief genomen om twee nieuwe taakgroepen op te richten: de Taakgroep Horeca en de Taakgroep Sociaal Energiebeleid. Ik heb daarvoor Horeca Vlaanderen en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten, als vertegenwoordiger van de OCMW's, uitgenodigd om tot het overleg toe te treden. Mijn bedoeling is steeds een win-winsituatie te creëren voor de Vlaamse overheid en de energiegebruiker. Zoals wordt benadrukt in het voorstel van resolutie van het Vlaams Parlement, betreffende de voorbeeldrol van de overheid met betrekking tot energiebesparing, acht ik het ook wenselijk om een Taakgroep Voorbeeldrol Vlaamse Overheid op te richten. Ook zal ik mijn collega's blijvend aanspreken om REG-actiepunten te koppelen aan initiatieven in hun bevoegdheidsdomeinen (cf. "Naar een inclusief beleid - Het Plan Energie 2020" op pag. 49).

Verschillende organisaties die betrokken zijn bij de REG-problematiek, maar niet behoren tot een taakgroep zoals milieubewegingen, wetenschappelijke instellingen, enz. zijn verenigd in de klankbordgroep van Vireg. Op deze manier nemen zij ook deel aan het overlegforum over REG. Ik opteer voor een jaarlijks seminarie in december waarop alle leden van de klankbordgroep worden uitgenodigd. De agenda zal worden bepaald in functie van de actualiteit. Als vast agendapunt wil ik graag de inhoud van mijn Beleidsbrief Energie voorstellen.

Het Vireg-programmasecretariaat steekt heel wat werk in enerzijds, het mee-uittekenen en mee-evalueren van de acties voorgesteld door de Vireg-partners en anderzijds, het lanceren van eigen acties. Na de positieve evaluatie van de werkzaamheden van het programmasecretariaat medio 1999, heb ik gesteld dat het programmasecretariaat een permanent karakter dient te krijgen, ingevuld door statutaire personeelsleden.

Het programmasecretariaat is goed geïntegreerd in de afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie van de administratie Economie. Het permanent karakter van het programmasecretariaat zal deze integratie enkel ten goede komen. In 2001 zal er specifiek aandacht geschonken worden aan een nog nauwere samenwerking tussen enerzijds het programmasecretariaat en anderzijds de CO₂/REG-cel voor de uitwerking van het CO₂/REG-beleidsplan. Tegelijkertijd zal nagedacht worden over andere mogelijkheden om de leden van de klankbordgroep te betrekken bij de Vireg-werking.

5.2 Overleg met de gebruikers

A. Taakgroep Isolatie

In het kader van Vireg werd de Taakgroep Isolatie opgericht, met vertegenwoordigers van de isolatiesector, de Vlaamse huisvestingsmaatschappij, de SERV, de MiNa-Raad, de Orde van Architecten, de Vlaamse Confederatie Bouw en het WTCB. De taakgroep beraadt zich erover hoe een nieuwe dynamiek kan totstandkomen om het isolatiepeil in de bestaande woningen te verbeteren. Het potentieel voor het aanbrengen van isolatie in bestaande woningen is zeer aanzienlijk, in het bijzonder op het vlak van beglazing en dakisolatie. Verbeterde isolatie kan in belangrijke mate bijdragen tot de realisatie van de Kyoto-doelstellingen.

Anderzijds beraadt de taakgroep zich ook over de ontwikkeling van de energieprestatieregelgeving.

B. Taakgroep Kantoren, Architecten, Adviesbureaus en Bouwpromotoren

De Taakgroep Kantoren zal zich vooral focussen op de invoering van de energieprestatieregelgeving voor kantoorgebouwen. Anderzijds worden verdere initiatieven ontwikkeld om een positief klimaat te creëren tussen bouwheer/architect/studiebureau om de energiezuinigheid van gebouwen verder te verbeteren.

De taakgroep heeft zich vooral toegelegd op de redactie van de brochure "Moderne kantoren: meer comfort met minder energie". Deze brochure vormt een leidraad inzake REG voor de professionele bouwheren.

C. Taakgroep Scholen

De overkoepelende Taakgroep Scholen van Vireg, waarin vertegenwoordigers van alle onderwijsniveaus zetelden, werd midden 1999 opgesplitst in een Taakgroep Lager en Secundair

Onderwijs en een Taakgroep Hoger Onderwijs. Deze werkwijze laat toe om op een meer gerichte manier een aantal acties uit te werken.

Vanuit de Taakgroep Lager en Secundair Onderwijs werd het initiatief genomen om een themareeks rond “Energie besparen op school” uit te werken voor directies, gebouwenbeheerders en leerkrachten. Per thema wordt een bepaald onderdeel van de energiehuishouding, bijvoorbeeld de verwarming of de verlichting, aangekaart. Voor deze themareeks werd een uniek samenwerkingsverband gerealiseerd tussen het programmasecretariaat van Vireg, het Gemeenschapsonderwijs en de koepels van het gesubsidieerd onderwijs. De onderwijsnetten staan in voor het aanleveren van praktijkvoorbeelden en voor de publicatie van de verschillende thema's. Het programmasecretariaat van Vireg verzorgt de coördinatie. Het eerste thema “Waarom energie besparen?” verscheen in september 1999.

De sensibilisering van directies en leerkrachten zal ook in 2001 worden verder gezet. In het kader van de themareeks zullen een aantal nieuwe thema's worden uitgewerkt. Daarnaast zal gestart worden met de ontwikkeling van didactisch materiaal voor de verschillende onderwijsniveaus.

Voor het hoger onderwijs zal een andere weg worden ingeslagen. De technische knowhow is hier voldoende aanwezig. Uit gesprekken met een aantal vertegenwoordigers van de hogescholen en de universiteiten is gebleken dat er vooral nood is aan informatie-uitwisseling. Om hieraan tegemoet te komen zal er in 2001 een overlegforum worden gecreëerd, waarvoor alle hogescholen en universiteiten zullen worden uitgenodigd.

D. Taakgroep Verzorgingsinstellingen

De Taakgroep Verzorgingsinstellingen is reeds gedurende een tweetal jaar actief. In de taakgroep zetelen vertegenwoordigers van de verzorgingssector (VTDV, VVI, VOV, COVABE), van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en van het kabinet van de Vlaamse minister bevoegd voor Gezondheid.

In een onderzoek naar het besparingspotentieel van de sector heeft Vito dertien maatregelen onderzocht voor rationeel energiegebruik. Implementatie van deze maatregelen zou een besparing verwezenlijken van 30% op de brandstoffactuur. Veel van deze REG-maatregelen hebben te maken met aanpassingen aan de gebouwschil, bijvoorbeeld het plaatsen van dubbel glas en het isoleren van bestaande gebouwen.

De taakgroep heeft vastgesteld dat, vooraleer het besparingspotentieel kan gerealiseerd worden, er nog een belangrijk knelpunt dient uit de weg geruimd te worden.

Dit knelpunt is een gevolg van het stelsel van financiering van de verzorgingsinstellingen. Ik citeer uit de studie van Vito: "Globaal kan gesteld worden dat subsidiëring van investeringen onder de Vlaamse bevoegdheid valt, terwijl de exploitatiekosten (vertaald in de ligdagprijs) een federale bevoegdheid zijn. Dit betekent dat de investeringen voor rationeel energiegebruik (REG) ten laste vallen van de Vlaamse overheid en de door de uitgevoerde maatregelen gedaalde energiekosten ten gunste komen van het federale budget. Bij deze financieringswijze ziet noch de verzorgingsinstelling zelf, noch de

Vlaamse overheid de REG-inspanningen in concrete voordelen vertaald. Ook bij nieuwbouw van ziekenhuizen ondervinden REG-investeringen belemmeringen. Er is voor nieuwbouw namelijk een kostenplafond gedefinieerd (55.000 BEF/m²), waarvoor men 60% rechtstreekse subsidie via de Vlaamse Gemeenschap ontvangt en 40% via de ligdag (federaal). Als men nu REG-maatregelen in de nieuwbouw voorziet, worden de investeringskosten opgedreven, terwijl het kostenplafond blijft; alles boven de 55.000 BEF/m² moet zelf bekostigd worden, en kan niet afgeschreven worden via de ligdagprijs."

Het is dus opportuun dat hierover overleg gepleegd zou worden via een afzonderlijk interministerieel comité. Ik heb hierover het akkoord gevraagd van de federale minister bevoegd voor sociale zaken. Dit overleg zou moeten leiden tot een aanbeveling tot wijziging van het Ministerieel Besluit van 4 September 1978, in die zin dat de kosten van investeringen die specifiek energiebesparing tot doel hebben, buiten de vastgestelde maximum kostprijzen kunnen gesubsidieerd worden. Zo zou een belangrijke hindernis wegvallen die het uitvoeren van energiebesparende maatregelen in de sector ontmoedigt.

E. Taakgroep Industrie

De Taakgroep Industrie omvatte tot nu toe de sectoren ijzer en staal, chemie, Fabrimetal-Vlaanderen en het VEV.

Ik verwacht dat nog andere sectoren zich zullen aansluiten bij de gesprekken. De papier- en kartonsector heeft reeds zijn belangstelling uitgedrukt om met ons besprekingen te voeren over de energie-efficiëntie in hun sector.

Verder dient vermeld dat ik ook aandacht heb voor de kleine energie-intensieve bedrijven. Onder kleine energie-intensieve bedrijven versta ik bedrijven, waarvan de kosten voor energie een belangrijk deel van hun exploitatiekosten uitmaken, namelijk meer dan 10 procent, maar die minder omvangrijk zijn, zodat hun energiegebruik onder 0,5 petajoule per jaar blijft. Met vertegenwoordigers van die bedrijven wil ik onderhandelingen voeren over een convenant dat aangepast is aan hun mogelijkheden. Als basis van de energiebesparende acties dient een energie-audit uitgevoerd te worden. Die stelt vast welke de nodige maatregelen en investeringen zijn om de energie-efficiëntie te verbeteren. Alle energiebesparende maatregelen die economisch rendabel zijn, dit wil zeggen waarvan de investeringskosten terugverdiend kunnen worden op vijf jaar, moeten effectief uitgevoerd worden.

Een dergelijke maatregel komt ten goede aan het milieu en het bedrijf. In veel gevallen nemen bedrijven als norm dat een energiebesparende investering moet terugverdiend zijn op twee à drie jaar. De Vlaamse overheid vraagt aan de kleine energie-intensieve bedrijven een grotere inspanning te leveren door alle energiebesparende investeringen uit te voeren met een terugverdientijd tot vijf jaar.

F. Taakgroep Tuinbouw

De Taakgroep Tuinbouw bij Vireg bestaat uit vertegenwoordigers van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, het Centrum voor Landbouweconomie, de Boerenbond, de proefcentra voor groenteteelt en sierteelt, universiteiten en hogescholen, onderzoeksinstituten, de GOM's en de energiebedrijven.

De taakgroep heeft zich vooral toegelegd op het schrijven van een technisch boek over energie in de tuinbouw. Het boek draagt als titel "Energie in de glastuinbouw. Van kennis tot besparing."

Eenzijds wil de taakgroep de tuinder kennis bijbrengen over de impact van investeringen op het energiegebruik. Anderzijds wijst het boek de tuinder ook op eenvoudige en goedkope maatregelen om energievervalsing tegen te gaan. Het boek wordt verspreid naar de tuinders, voorlichters, vakgroepen, enz.

Informatieverstrekking, sensibilisering en vorming zullen voortgezet worden. Thema's uit het technisch boek zullen worden uitgediept tijdens vormingsnamiddagen of -avonden. Als vervolg op het technisch boek zal een publicatie worden samengesteld met voorbeelden over de praktische en economische haalbaarheid van energiebesparende maatregelen.

5.3 Overleg met de energiesector

A. Actieplan Elektriciteitsdistributie

Voortgang 1999-2000

Sinds 1996 hebben de Vlaamse intercommunales jaarlijks een budget van ongeveer 270 miljoen frank ter beschikking voor de bevordering van het rationeel gebruik van energie. Die enveloppe wordt beheerd door de elektriciteitsverdelers. Gezien de gewestelijke bevoegdheden inzake REG, worden de bestedingen gestuurd door de Vlaamse overheid via de Taakgroep Elektriciteitsdistributie van Vireg. Deze taakgroep, met vertegenwoordigers van de Vlaamse overheid, de elektriciteitsverdelers en de verbruikers, staat in voor het opstellen van jaaractieplannen, voor de opvolging en de evaluatie van de afgesproken acties en indien nodig, voor de bijsturing van de gevoerde acties.

Midden van dit jaar werd de evaluatie van het actieplan 1999 afgerond. Deze evaluatie bestaat uit twee delen: een controle op de bestedingen en een inschatting van de invloed van de acties op de vraagvermindering.

In 1999 besteedden de Vlaamse intercommunales 513 miljoen frank aan rationeel energiegebruik. Dit is bijna het dubbel van het beschikbare budget dat 270 miljoen frank bedroeg.

Van het totale budget ging 2% naar de verwerving van knowhow en 14% naar het administratief beheer van de acties. De resterende 84% werd besteed aan acties in de verschillende doelgroepen:

- Gemeenten 9%;
- Huishoudens 78%;
- Tertiaire sector en industrie 13%.

Opgesplitst naar actietype bekomen we volgende verdeling:

- Toekennen van premies (directe actie) 76%;

- Energieaudits en energieboekhouding 16%;
- Informatie- en sensibiliseringscampagnes 8%.

Zowel het ruime aandeel van de huishoudens als het feit dat meer dan $\frac{3}{4}$ van het budget werd besteed aan premies, kan worden verklaard door het grote succes van de premieactie voor toestellen met energielabel A.

Opvallend is dat er sterke verschillen bestaan tussen de bestedingen in de drie gewesten. In Vlaanderen werd in 1999 190% van het budget besteed, terwijl Wallonië en Brussel resp. 170% en 96% van hun budget spendeerden. Bekijken we de bestedingen over de periode 1996-1999, dan stellen we vast dat de bestedingsgraad van Vlaanderen 130% bedraagt, die van Wallonië 102% en die van Brussel slechts 57%. Deze verschillen kunnen grotendeels worden verklaard door het feit dat er geen instelling zoals Vireg bestaat in de andere gewesten.

Voor de inschatting van de invloed van de acties op de vraagvermindering heeft de elektriciteitsdistributiesector zelf een methodologie ontwikkeld. Voor de directe acties of premieacties wordt uitgegaan van een gemiddelde berekende energiebesparing van het toestel waaraan de premie wordt toegekend. Deze berekende besparing kan echter verschillen van de effectief gerealiseerde energiebesparing. Bovendien wordt de manier waarop de toestellen worden gebruikt niet in rekening gebracht. De berekening van de energiebesparing van de indirecte acties, waaronder de energieaudits en de informatiecampagnes vallen, wordt gebaseerd op de meerverkoop van energiezuinige toestellen. Dikwijls zijn er echter maar een beperkt aantal gegevens beschikbaar. Bovendien wordt de volledige meerverkoop toegeschreven aan de acties van de elektriciteitsdistributiesector, terwijl andere actoren zoals de fabrikanten soms gelijktijdig analoge acties voeren.

Op basis van deze hypothesen schatten de intercommunales dat hun inspanningen over de periode 1996-1999 een elektriciteitsbesparing van 541 GWh/jaar op nationaal niveau tot gevolg hebben. Als de netverliezen (ongeveer 10%) in rekening worden gebracht, betekent dit een besparing van 595 GWh/jaar in vergelijking met 1995. Ter vergelijking in 1998 bedroeg de jaarlijkse besparing 345 GWh en in 1997 slechts 160 GWh. Deze cijfers kunnen enkel als richtinggevend worden beschouwd. Bovendien is een inschatting van de gerealiseerde energiebesparing op Vlaams niveau momenteel niet mogelijk, aangezien de invloed van de indirecte acties niet kan worden opgesplitst per gewest.

Om de effecten van de REG-acties in Vlaanderen op een meer onderbouwde manier in te schatten, ben ik met de elektriciteitsverdelers overeengekomen om een extern bureau te belasten met de berekening van de energiebesparingseffecten. De kosten voor deze onderzoeksopdracht zullen worden aangerekend op het REG-fonds. Het programmasecretariaat van Vireg staat in voor de opvolging van de studie.

De onderzoeksopdracht is tweeledig. In een eerste fase dient een realistische methodologie ontwikkeld te worden voor de berekening van de energiebesparing. Hierbij moet bijzondere aandacht geschonken worden aan de referentiesituaties en de invulling van de dataleemtes. De ontwikkelde methodologie moet in een tweede fase toegepast worden op de REG-acties die in het kader van het jaaractieplan 2000

worden gevoerd. Tevens worden aanbevelingen verwacht voor het bijhouden van gegevens door de intercommunales, zodanig dat een uniform rapporteringssysteem kan op punt gesteld worden.

Voor 2000 werden naar analogie met de voorbije jaren een aantal acties uitgewerkt voor de huishoudens, de industrie (inclusief land- en tuinbouw), de tertiaire sector en de gemeenten.

Tijdens de voorbije jaren is echter gebleken dat het gebruik van een uitgebreide catalogus van maatregelen aanleiding geeft tot soms sterke regionale verschillen. Bovendien worden bepaalde acties door verschillende intercommunales gevoerd, maar niet op hetzelfde tijdstip. Om de acties van de verdelers meer uniform te maken, heb ik ervoor geopteerd om een aantal gemeenschappelijke acties af te spreken. Dit zijn acties die door alle intercommunales worden uitgevoerd en waaraan globaal minstens 50% van het beschikbare REG-budget moet worden besteed. Om de intercommunales toe te laten eigen accenten te leggen, blijft de catalogus van maatregelen behouden, maar in een meer beperkte vorm.

In het gemeenschappelijke gedeelte ligt de klemtoon op het uitvoeren van energieaudits en het opstarten van een energieboekhouding in de verzorgingsinstellingen, de scholen en de kantoren. Andere maatregelen die opgenomen werden, zijn:

- de ontwikkeling van een methodologie voor het uitvoeren van huishoudelijke energieaudits en het testen van deze methodologie op een groot aantal huishoudens;
- premies voor zonneboilers;
- sensibilisering over REG en lichthinder;
- actieve deelname aan de Maand van de Energiebesparing in oktober 2000.

Die acties worden aangevuld met acties uit de catalogus van maatregelen:

- premies voor warmtepompen;
- financiering van relightingsinvesteringen;
- tussenkomsten voor het plaatsen van snelheidsvariators op pompen, compressoren en ventilatoren;
- algemene informatie- en sensibiliseringscampagnes;
- informatiecampagnes voor particulieren en handelaars over huishoudtoestellen met energielabel A;
- voor gemeenten een premie bij de aankoop van een elektrisch voertuig.

Opvallend is dat de meeste intercommunales bijna alle catalogusacties onderschreven hebben.

Het succes van de afgesproken acties hangt grotendeels af van de gevoerde communicatiecampagnes. Om de acties op grote schaal bekend te maken hebben wij de acties van de elektriciteitsdistributiesector samen met de acties van de aardgassector in een overzichtelijke brochure gegoten (oplage van 55.000 exemplaren). Deze brochure werd op grote schaal verspreid naar gemeenten en bibliotheken, scholen, verzorgingsinstellingen, bedrijven en particulieren. In de loop van de maanden februari en maart werd de brochure aangekondigd via een grootschalige mediacampagne in tijdschriften en dagbladen. De acties werden ook bekend gemaakt op Batibouw en door de intercommunales zelf.

Opties voor 2001

Eind september 2000 werd het overleg rond de aanwending van het beschikbare budget voor 2001 opgestart. Het actieplan 2001 zal analoog zijn aan het jaarplan van 2000. De belangrijkste nieuwe actie die voorzien wordt, is de ontwikkeling van software voor het uitvoeren van energieaudits bij de huishoudelijke klanten.

De bedoeling is om de huidige regeling afgesproken binnen het Controlecomité voor de Elektriciteit en het Gas, waarbij de elektriciteitsverdelers jaarlijks 1 cBEF/kWh besteden aan REG-acties, op korte termijn te vervangen door een systeem waarbij aan de energiebedrijven REG-verplichtingen als openbaredienstverplichting opgelegd worden. De openbaredienstverplichtingen voor de netbeheerders en de leveranciers zullen in 2001 uitgewerkt worden in uitvoeringsbesluiten bij het Elektriciteits- en Aardgasdecreet.

REG-verplichtingen kunnen aan de energiebedrijven opgelegd worden als actieverbintenis, als middelenverbintenis of als resultaatsverbintenis. Een actieverbintenis (bv. verplichting om energieaudits uit te voeren) is ideaal als een bepaalde REG-actie behoort tot de basisopdracht van het energiebedrijf. Een middelenverbintenis (bv. verplichting om X% van de omzet te besteden aan REG) is gemakkelijk administratief controleerbaar, maar biedt weinig garantie dat er energie bespaard wordt of dat er maatregelen worden uitgevoerd met de laagste kostprijs per bespaarde kWh. Een resultaatsverbintenis (bv. verplichting om X% van de distributie en/of de verkoop van elektriciteit te besparen) biedt meer garantie voor energiebesparing, maar is moeilijker controleerbaar, bijvoorbeeld in het geval van sensibiliseringscampagnes of energie-audits.

B. Actieplan Aardgas

Voortgang 1999-2000

In de Taakgroep Aardgas worden twee jaaractieplannen opgevolgd, enerzijds het actieplan van Distrigas als transporteur en grootverkoper van aardgas en anderzijds het actieplan van de Vlaamse intercommunales en Electrabel als aardgasdistributeurs.

Aangezien beide plannen een aantal gezamenlijke acties bevatten, wordt in de rapportering over de evaluatie van de uitgevoerde acties de totale aardgassector beschouwd.

In 1999 besteedde de aardgassector 141 miljoen frank aan REG-acties:

- 44% van dit bedrag (62 miljoen frank) werd toegekend aan premies voor energiezuinige toestellen in de industrie en in de tertiaire sector. 326 premies werden toegekend aan voornamelijk rechtstreekse verwarmingstoestellen voor grote ruimten en condensatieketels.
- 28% (40 miljoen frank) werd door Distrigas overgemaakt aan de Koninklijke Vereniging der Belgische Gasvaklieden (KVBG) voor de promotie van REG-toepassingen. KVBG besteedde deze dotatie aan de labeling van hoogrendementsketels (HR+ en HR Top), aan meetcampagnes en REG-analyses in de industrie en aan informatiecampagnes.

- 14% (19 miljoen frank) hebben de Vlaamse intercommunales uitgegeven voor informatieverstrekking en sensibilisering in de huishoudelijke sector, over voornamelijk energiezuinige verwarming.
- 6% (9 miljoen frank) werd besteed aan financiële steun voor warmtekrachtkoppeling (verlaagde aardgastarieven).
- Voor invulling van de resterende 8% blijven er nog twee posten over, elk met circa 5 miljoen uitgaven door de Vlaamse intercommunales: 319 premies voor huishoudelijke condensatieketels en informatie- en sensibiliseringsacties over energiezuinige toepassingen in de industrie.

Het actieplan 2000 van Distrigas is gelijkaardig aan dat van 1999. Er is één nieuwe actie opgenomen, namelijk financiële tegemoetkomingen bij REG-toepassingen in processen. Het gaat hier over directe verbranding, verbetering van het regelbereik en recuperatie van warmte uit de verbrandingsproducten van aardgas.

Wat het actieplan van de Vlaamse intercommunales betreft, heb ik voor 2000 geopteerd om minder maar duidelijker omschreven acties op te nemen. De meeste intercommunales hebben alle acties onderschreven.

De gezinnen kunnen in 2000 genieten van een premie bij de aankoop van een condensatieketel en/of aardgaswasdroger. De intercommunales ondernemen concrete acties voor informatieverstrekking en sensibilisering van de huishoudens over energiezuinig bouwen en verbouwen en energiezuinige verwarming.

Nieuw in de tertiaire sector is een premie voor condensatieketels voor collectieve verwarming van gebouwen (bijvoorbeeld appartementsgebouwen, commerciële gebouwen). Verder lopen volgende acties uit het plan 1999 in 2000 door: premies voor condenserende warmwatertoestellen, financieringssteun zoals TPF en leningen aan verlaagde rentevoet voor REG-investeringen en verlaagde aardgasprijzen voor wkk-installaties. Net zoals voor de premies voor de rechtstreekse verwarmingstoestellen voor grote ruimten, staan de intercommunales ook in voor het dossierbeheer en de bekendmaking van de premieactie voor REG-toepassingen in processen, die bekostigd wordt door Distrigas.

Opties voor 2001

De actieplannen van Distrigas en de intercommunales voor 2001 zullen analoog zijn aan de plannen van 2000.

DEEL 4. BEVORDERING VAN DE MILIEUVRIENDELIJKE ENERGIEPRODUCTIE

1. Hernieuwbare energie

1.1 Groenestroomcertificaten

In het kader van de afspraken zoals vastgelegd in het Kyoto-protocol moet België tegen 2010 een vermindering in CO₂-uitstoot van 7,5% verkrijgen ten opzichte van het niveau van 1990. Een aanzienlijke bijdrage kan bereikt worden door de inzet van hernieuwbare energiebronnen.

Wat betreft elektriciteit opteren verschillende Europese lidstaten hierbij voor een systeem van groenestroomcertificaten. Dit systeem laat immers toe op een marktconforme manier groene stroom te produceren waarbij de prijs van de certificaten wordt bepaald door vraag en aanbod.

Door vanuit de Vlaamse regering een verplichting op te leggen aan de elektriciteitsverdelers wordt de vraag gecreëerd. Het Elektriciteitsdecreet van 17 juli 2000 biedt het kader waarin het systeem van groenestroomcertificaten kan worden ingepast in het Vlaamse energielandschap (cf. "Vrijmaking van de Vlaamse elektriciteitsmarkt" op pagina 50).

Het kader voor de invoering van groenestroomcertificaten werd aangemeld bij de Europese Commissie.

De Vlaamse regering heeft het uitvoeringsbesluit voor de invoering van de groene stroomcertificaten principieel goedgekeurd op 29 september 2000. De SERV heeft haar advies gegeven op 11 oktober. Dat van de MiNa-Raad wordt nog ingewacht. Het goedgekeurde voorontwerp van besluit wordt voor advies voorgelegd aan de Raad van State.

De elektriciteitsleveranciers dienen een minimum van hun leveringen te betrekken uit hernieuwbare energiebronnen. Zo moet in 2001 1% groene stroom geleverd worden, voor 2004 loopt dit op tot 3% en voor 2010 tot 5%. Halen zij dit niet, dan moeten zij een boete betalen voor elk ontbrekend kilowattuur groene stroom. Deze boete loopt op van 2 BEF/kWh in 2001 tot 5 BEF/kWh in 2004.

De groene stroomcertificaten worden toegekend aan groenestroomproducenten en moeten door de elektriciteitsleveranciers ingeleverd worden als bewijs dat ze aan hun verplichtingen voldoen. Door de verkoop van hun certificaten aan elektriciteitsleveranciers of aan vrijwillige kopers van groene stroom krijgen de groenestroomproducenten extra inkomsten. Elektriciteitsleveranciers kunnen de certificaten ook gebruiken als bewijs dat zij deze hoeveelheid groene stroom mogen verkopen aan hun klanten.

De groene stroom mag opgewekt worden uit zonne-energie, windenergie, waterkracht, getijden- en golfslagenergie, aardwarmte, biomassa, mest, bermmaaisel, stortgas, GFT-afval, dierlijk afval of waterzuiveringsslib. Op korte termijn zal groene stroom voornamelijk geproduceerd worden uit windenergie, op iets langere termijn zal ook biomassa een belangrijke bijdrage leveren.

Tot het einde van 2000 loopt een testfase waaraan groenestroomproducenten, elektriciteitsleveranciers en kandidaat-kopers van groene stroom vrijwillig kunnen deelnemen. Vanaf 1 januari 2001 worden certificaten afgeleverd die geldig zijn om te voldoen aan de certificatenverplichting.

Er is nu al een versnelling waar te nemen in het aantal initiatieven die ontstaan op het vlak van windenergie, maar ook op vlak van verwerking van verschillende biomassastromen. Hieruit blijkt dat de aanbodzijde enthousiast reageert op de voornemens van de Vlaamse regering.

1.2 Naar een nieuw kader voor de inplanting van windturbines

A. Specifieke voorschriften voor de inplanting van windturbines

De windenergiemarkt kent momenteel een versnelde ontwikkeling. Projectontwikkelaars, windcoöperaties, energieproducenten, distributiemaatschappijen en particulieren bestuderen of hebben concrete projecten om te investeren in windenergie. Zij contacteren grondeigenaars en gemeentebesturen die in de loop van 2000 steeds luider de vraag stelden naar concrete inplantingsrichtlijnen.

Eén van de stuwende krachten achter deze ontwikkelingen, is het Elektriciteitsdecreet van 17 juli 2000 dat een systeem van groenestroomcertificaten invoert in het Vlaamse energielandschap (cf. supra). Dit systeem zal de nodige stimulansen geven om de doelstelling van 3% hernieuwbare energie in 2004 te bereiken. Het grootste aandeel hierin wordt verwacht van windenergie. Deze sector zal hierdoor letterlijk een vaste voet aan de grond krijgen in Vlaanderen.

Aangezien het niet mijn bedoeling is om een wilde, ongeordende inplanting van windturbines te veroorzaken in Vlaanderen, heb ik gemeend naar een gecoördineerde aanpak te moeten streven op basis van elementen van ruimtelijke afweging en randvoorwaarden vertrekkend van de ruimtelijke ontwikkelingsperspectieven uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, rekening houdend onder andere met de invalshoeken natuur, landbouw, woon- en leefmilieu, geluid, landschap, veiligheid, recreatie, energierendabiliteit en best beschikbare technologie, radar- en andere golvenstoring.

Op basis van het overleg met alle betrokken sectoren en partijen heb ik met de omzendbrief van 17 juli 2000 "Afwegingskader en randvoorwaarden voor de inplanting van windturbines", een duidelijk kader laten uittekenen om de inplanting van windturbines zowel op ruimtelijk, landschappelijk en milieuvlak als op energetisch en economisch vlak aanvaardbaar te maken.

B. Het Windplan Vlaanderen

Daarnaast zal er met het Windplan Vlaanderen, in aanvulling op bovengenoemde omzendbrief, concreet kunnen nagegaan worden welke terreinen er in aanmerking komen voor het uitvoeren van windenergieprojecten. De basis van dit windplan zal bestaan uit een geografisch informatiesysteem waarbij rekening wordt gehouden met parameters zoals windaanbod, plaatsconfiguraties, landschappelijke inpassing, netinpassing, milieuvoorwaarden en vogelbeschermingsgebieden. Tevens zal een indicatie worden gegeven van de kostprijs van de geproduceerde energie op de geïnventariseerde locaties. Dit beleidsinstrument ten behoeve van bestuurders, ambtenaren en andere actoren, zal na de afronding ervan, in oktober 2000 worden verspreid.

1.3 Fotovoltaïsche zonnepanelen

De subsidiemaatregel voor fotovoltaïsche zonnepanelen (pv), die werd opgestart in 1998, begint vruchten af te werpen. De eerste twee jaren bedroeg de steun 50% met slechts een vrij matige respons tot gevolg. In 1998 werd een totaal vermogen van 42 kWp opgesteld met een geschatte opbrengst van 30 MWh. In 1999 vertegenwoordigden de aanvragen een totaal vermogen van 78 kWp met een geschatte opbrengst van 60 MWh. Deze cijfers zijn nog niet definitief omdat nog niet alle projecten werden gerealiseerd.

Onder mijn impuls werden bijkomende externe financieringsvormen vanuit de sector (25% door Electrabel en SPE) toegevoegd aan de bestaande steun van de Vlaamse overheid. Daarnaast worden er nu ook meer en meer vanuit de plaatselijke overheden (gemeenten en provincies,...) inspanningen geleverd (premies variërend van 10.000 tot 25.000 BEF).

Dankzij de goede samenwerking tussen de overheid en de privé-sector, gecombineerd met een gerichte mediacampagne, werd de steunmaatregel in het jaar 2000 een succes. De aanvragen liepen op tot 140 kWp met een geschatte opbrengst van 110 MWh (dit zijn voorlopige cijfers omdat nog niet alle projecten daadwerkelijk gerealiseerd zijn). Door een verdubbeling van het aantal aanvragen (een zeventigtal op een half jaar) kon voor het eerst het budget volledig worden toegekend. Dit betekent dat er wel degelijk een vraag en interesse bestaat naar zonne-energie, de energie van de toekomst. Ook de aanbodmarkt is zich ten gevolge van de groei beter aan het structureren, zo blijkt uit de opbouw van een aantal verdeelnetwerken van pv-materialen. Ook de intrede van de nv Bekaert op de Vlaamse pv-markt met een nieuwe generatie cellen (amorfe technologie) zal ongetwijfeld een grote impact hebben.

Op 14 april 2000 werd op aangeven van mijn collega bevoegd voor Ruimtelijke Ordening een besluit van de Vlaamse regering tot bepaling van de vergunningsplichtige functiewijzigingen en van de werken, handelingen en wijzigingen waarvoor geen stedenbouwkundige vergunning nodig is, goedgekeurd. Dit besluit maakt dat in de meeste gevallen geen bouwvergunning meer moet worden aangevraagd voor kleine werken op vergunde gebouwen waaronder ook de plaatsing van fotovoltaïsche zonnepanelen valt.

Daarnaast komt de levering met plaatsing van fotovoltaïsche zonnepanelen op private woningen sinds 1 januari 2000 in aanmerking voor een verminderd btw-tarief (6% in plaats van 21%) voor woningen ouder dan 5 jaar (tegenover 15 jaar in de vorige regeling).

Een voortzetting van de subsidieregeling is de komende jaren onontbeerlijk om de pv-markt in beweging te houden. In de volgende jaren zal moeten bekeken worden hoe de subsidie in functie van de dalende prijs en technologische verbeteringen kan worden afgebouwd.

Intussen wil ik deze technologie met de subsidieregeling en met blijvende bewustmaking blijven ondersteunen en begeleiden tot de pv-markt, binnen een tiental jaren, op eigen benen zal kunnen staan. Fotovoltaïsche zonne-energie zal in de éénnentwintigste eeuw op wereldschaal immers enkel in belang toenemen en Vlaanderen kan daarin niet achterblijven.

1.4 ODE-Vlaanderen: De centrale informatiezender voor hernieuwbare energie in Vlaanderen

Als centrale informatiezender inzake hernieuwbare energie verzorgt ODE een permanent secretariaat voor het grote publiek waar hetzij rechtstreeks gerichte informatie wordt gegeven hetzij wordt doorverwezen naar de specifieke contactpersonen.

Permanente sensibilisatie, interne en externe communicatie zijn dus de belangrijkste kerntaken van deze vereniging. In eerste instantie dient hier verwezen te worden naar de verschillende, kwalitatief hoogstaande brochures die het afgelopen jaar door de vzw ODE Vlaanderen rond verschillende vormen van duurzame energie werden samengesteld. Verder werden er een aantal studiedagen georganiseerd en werd er als standhouder actief deelgenomen aan verschillende energie- en milieubeurzen.

Daarnaast werden er drie sectoriële platforms opgericht, met name het pv-platform, de windwerkgroep en het zonneboilerplatform. Dit lokaal en regionaal overleg levert zeer belangrijke informatie op rond knelpunten en visies vanuit de verschillende niveaus en biedt als dusdanig de nodige ondersteuning aan de Vlaamse overheid.

De vzw ODE Vlaanderen neemt tevens deel aan de Vlaamse werkgroepen 'biomassa' en 'warmtepompen' en is geassocieerd lid bij de beroepsfederatie voor zonne-energie BELSIA.

De vereniging verzorgt tevens de monitoring van het aandeel hernieuwbare energie in de Vlaamse energievoorziening. Op nationaal niveau wordt tevens overleg gepleegd met het Institut Wallon om een inventaris van duurzame energie voor te kunnen leggen voor gans België.

Enkele belangrijke bijkomende aandachtspunten voor 2001 zijn de opbouw van een website inzake hernieuwbare energie binnen het BBT/EMIS-kenniscentrum van Vito, een verbeterde monitoring van het aandeel hernieuwbare energie in Vlaanderen, specifieke sensibiliseringsacties rond groene stroom

en een versterking van de netwerking rond 'energie uit biomassa', meer bepaald door de verdere uitbouw van een sectorieel platform 'biomassa'.

Uit voorgaande mag blijken dat de vzw ODE Vlaanderen een belangrijke rol vervult in het economisch en ecologisch gebeuren rond duurzame energie, zowel aan de aanbodzijde (ondersteuning van de sector) als aan de vraagzijde (een toename van de hernieuwbare energietoepassingen).

2. Warmtekrachtkoppeling

2.1 Een Vlaamse doelstelling voor warmtekrachtkoppeling

De uitbouw van warmtekrachtkoppeling (wkk) is een prioriteit voor de Vlaamse regering. Net zoals in de andere Europese landen, wordt wkk hier aanzien als een van de meest efficiënte maatregelen om energie te besparen en de uitstoot van broeikasgassen in te dijken.

In België was in 1995 voor iets minder dan 500 megawatt aan elektrisch wkk-vermogen (MWe) geïnstalleerd. Hiervan staat ongeveer 80% in het Vlaamse Gewest. In het Nationaal Uitrustingsplan voor 1995-2005 wordt voor gans België 1.000 megawatt aan bijkomende installaties voorzien.

De Vlaamse regering heeft in het kader van haar standpuntbepaling omtrent bovengenoemde uitrustingsplan, deze doelstelling als onvoldoende ambitieus gecatalogeerd en wil in het Vlaamse Gewest alleen al 1.200 MWe bijkomend aan wkk-installaties geplaatst zien tegen 2005, d.i. 80% van een globale doelstelling voor België van 1.500 MWe aan bijkomende installaties in de periode 1995-2005.

De norm die Vlaanderen zich oplegt is realistisch. Het energetisch potentieel werd door de Vito geraamd in een in maart 1997 verschenen rapport op ongeveer 2900 MWe, het economisch potentieel op 2.150 MWe en het marktpotentieel op 1600 MWe. De uitdaging is dan ook om het grootste deel van dit marktpotentieel voor 2005 effectief te realiseren.

Men stelt vast dat de huidige globale situatie nagenoeg de doelstelling benadert (zie daarvoor het hoofdstuk "Kerngegevens inzake warmtekrachtkoppeling - Een stand van zaken in Vlaanderen" op pag. 19). Zoals vermeld, is dit vooral te danken aan de recente installatie van een aantal grote gasturbines. Het grote vermogen van deze gasturbines compenseert voor de "achterstand" in de evolutie van de wkk-motoren (gas en diesel). De redenen voor deze achterstand zijn waarschijnlijk te vinden in het onzekere klimaat die met de liberalisering van de sector gepaard gaat. Investeerders vrezen voornamelijk dat lagere energieprijzen in een vrije markt wkk-projecten onrendabel zullen maken.

De huidige barrières zijn dan ook:

- onzekerheid i.v.m. de liberalisering

- hoge nood- en hulpstroomtarieven
- lage terugleververgoedingen
- zware voorwaarden tot het toetreden tot het netwerk
- ondoorzichtige tarievenstructuur van de elektriciteit

In het volgende hoofdstuk wordt aangegeven hoe het Vlaamse beleid op deze barrières wenst in te spelen.

2.2 Warmtekrachtkoppeling in een vrijgemaakte energiemarkt

In het decreet van 17 juli 2000 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt werden een aantal “wkk-vriendelijke” bepalingen ingevoerd. Daarmee hoopt men een aantal barrières die momenteel de haalbaarheid van wkk-projecten sterk ondermijnen, open te breken. Door de wkk-gebruikers aan te wijzen als vrije klanten samen met grootste verbruikers van het land, hoopt men dat de energieleveranciers onder concurrentiedruk betere voorwaarden zullen aanbieden onder andere op gebied van de totnogtoe sterk penalisierende nood- en hulpstroomtarieven evenals wat betreft de momenteel lage terugleververgoedingen.

Hieronder vernoemen we enkele van de voornaamste bepalingen uit het decreet die wkk moeten stimuleren:

- Voor toegang tot het net, wordt prioritair toegang gegeven aan kwalitatieve wkk.
- De eindafnemers die zelf elektriciteit produceren door middel van een kwalitatieve wkk worden onmiddellijk als in aanmerking komende afnemer beschouwd.
- Dit geldt eveneens voor de eindafnemers van een hoeveelheid elektriciteit en warmte bij een leverancier die deze hoeveelheden betrekken uit kwalitatieve warmtekrachtkoppeling.
- Een leveringsvergunning kan ook worden afgeleverd voor de levering via een directe lijn van elektriciteit opgewekt door middel van een kwalitatieve wkk.
- De Vlaamse regering kan, na advies van de reguleringsinstantie, de netbeheerders en de houders van een leveringsvergunning openbaredienstverplichtingen opleggen die betrekking kunnen hebben op investeringen in kwalitatieve wkk.
- Zolang de netbeheerder elektriciteit levert aan gebonden afnemers mag hij elektriciteit, geproduceerd door middel van een kwalitatieve wkk, verkopen en eventueel zelf opwekken.

Er zal samen met alle betrokken partijen nagegaan worden welke bijkomende maatregelen er nog kunnen genomen worden om wkk te stimuleren in een vrijgemaakte markt. In de Interministeriële Conferentie Energie van 5 mei 2000 is afgesproken dat tegen 1 januari 2001 concrete maatregelen voor de bevordering van warmtekrachtkoppeling zullen worden uitgewerkt.

2.3 Belcogen: Het promotieorgaan voor wkk in Vlaanderen

Voor de promotie van warmtekrachtkoppeling in Vlaanderen werd in 1996 op initiatief van de Vlaamse overheid het specifieke Belcogen opgezet. Met financiële steun van de Vlaamse regering, van

Electrabel en Distrigas (resp. a ratio van ongeveer 50%, 25%, 25%) is naast promotie, het wegwerken van de knelpunten die de doorbraak van wkk in Vlaanderen belemmeren een belangrijke opgave voor Belcogen. Hiervoor verenigt Belcogen de constructeurs, de studiebureaus, de gebruikers en de overheid. Door middel van publicaties (handboek wkk, inventaris wkk,...), studiedagen en lobbying tracht Belcogen aan deze doelstellingen te voldoen.

In 2000 telde Belcogen een honderdtal leden en werden er meer dan 100 exemplaren van haar referentiewerk "Handboek wkk" verkocht.

Tijdens het werkjaar is het duidelijk geworden dat de onzekerheid van de nakende liberalisering zwaar weegt binnen de groep van wkk-gebruikers en -investeerders. In de reeds complexe economische realiteit van het wkk-gebeuren is het namelijk moeilijk om in te schatten welke richting het wkk-gebeuren zal uitgaan: er wordt zowel gevreesd voor negatieve tendensen als gehoopt op 'wkk-vriendelijke' perspectieven. De algemeen verwachte daling van de energieprijzen door de internationale concurrentiekracht zal het zelf opwekken van elektriciteit niet echt interessanter maken, maar anderzijds zou diezelfde concurrentiekracht de penalisierende hulp- en noodstroomtarieven kunnen doen wegsmelten.

Belcogen heeft hierop willen anticiperen door haar leden en andere geïnteresseerden zo vroeg mogelijk in te lichten over de liberalisering.

Naast de politiek-economische parameters wordt uiteraard permanent aandacht geschonken aan de technologische aspecten, die sterk evolueren. Belcogen heeft in oktober 2000 haar aanwezigheid op de IFEST-beurs benut om tijdens een studiedag de geïnteresseerden te wijzen op de nieuwste ontwikkelingen, namelijk onder meer de stirlingmotor voor wkk, de brandstofcellen en de kleine gasturbines. Omdat het nieuwe fenomeen van de kleinschalige (mini- en micro-)wkk veel vragen oproept betreffende rendement en potentieel (in kantoren, scholen, huizen, enz. eventueel ook tuinbouw; <200 kWe), heeft Belcogen ook hier weer onder de leden-studiebureaus een 50-tal screeningstudies uitgegeven om een beeld te krijgen van de zin van kleinschalige wkk in Vlaanderen, meer bepaald welke technologieën er beschikbaar zijn, hoe de aansluiting op het net kan gebeuren, enz. De resultaten van deze studies zullen tijdens een studiedag worden voorgesteld.

Verder wordt er aandacht gegeven aan het wkk-gebeuren in een vrijgemaakte energiemarkt. Belcogen zal namelijk een drietal haalbaarheidsstudies uitbesteden in verschillende domeinen, bijvoorbeeld een groot bedrijf met filialen, overheidsgebouwen (federaal, gewestelijk, provinciaal of gemeentelijk) en tuinbouwconcentraties. De bedoeling van dit onderzoek is om de rendabiliteit na te gaan van zogenaamde clusterprojecten in een vrijgemaakte energiemarkt. Onder een wkk-cluster wordt verstaan dat verschillende gebruikers van één of meerdere wkk-installatie(s) de geproduceerde elektriciteit en warmte onder elkaar verdelen evenals de daaraan verbonden risico's, met als hoofddoel een verhoogde rendabiliteit. Deze werkzaamheden van Belcogen sluiten eveneens aan bij de inspanningen van de contactgroep 'prijsrevolutie'. De drie studies doen dienst als accelerator van het liberaliseringsproces: De rechten van de studies blijven eigendom van de uitvoerende groep, maar Belcogen behoudt het recht om alle informatie te gebruiken die nodig is om promotie te voeren (via brochures, studiedagen, enz.).

In 2001 zal Belcogen zeker accenten leggen op:

- het wkk-clusterprincipe met nadruk op de toepassing ervan bij de gemeentelijke diensten
- onderzoek naar de haalbaarheid van trigeneratie (kracht, warmte en koeling) in woningen
- verkenning van nieuwe nichemarkten bij de kleinere bedrijven die in aanmerking komen voor wkk

DEEL 5. GEDRAGSWIJZIGING VIA COMMUNICATIE

1. Communicatie naar de doelgroepen

Organisatie van de "Maand van de energiebesparing"

De maand van de energiebesparing wordt tweejaarlijks georganiseerd. De eerst volgende editie wordt voorzien voor oktober 2002. De maand van de energiebesparing in 2000 was een groot succes. Er was ruime media-aandacht, mede door hoge energieprijzen en de spanningen op de internationale energiemarkt. Gespreid over oktober waren er meer dan 50 activiteiten en dit zowel op lokaal, provinciaal als op Vlaams niveau. De verschillende doelgroepen werden aangesproken, met name de huishoudens, de industrie en KMO, de overheid en de tertiaire sector en tenslotte de onderwijsinstellingen. Tegelijkertijd met de organisatie van de maand van de energiebesparing, werd een mediacampagne gevoerd via radio en printmedia.

Uitvoering van het "Communicatieplan 2000"

De Vlaamse overheid startte in 2000 met grootschalige sensibiliserings- en gedragswijzigingscampagnes inzake rationeel energiegebruik. Hiervoor werd een professioneel communicatiebureau aangetrokken.

De nadruk tijdens het eerste campagnejaar lag op de creatie van een koepelconcept waaraan toekomstige campagnes voor alle doelgroepen kunnen worden gekoppeld. De volgende campagneonderdelen kwamen aan bod:

- Bekendmaking van de subsidieregeling van de Vlaamse overheid inzake fotovoltatische panelen (voorjaar 2000);
- Sensibilisering inzake de premies en acties van aardgas- en elektriciteitsleveranciers;
- Campagne naar aanleiding van de organisatie van de maand van de energiebesparing in oktober 2000: oproep voor organisatie van activiteiten en bekendmaking van de activiteiten, gericht naar alle doelgroepen;
- Grootschalige campagne op radio en geschreven pers om het thema rationeel energiegebruik aan te moedigen bij alle doelgroepen, maar in het bijzonder voor de doelgroep huishoudens. Dit sluit in het bijzonder aan bij de organisatie van de maand van de energiebesparing;
- Deelname aan bouwbeurzen met informatie over bouwen, verbouwen en energiezuinige apparatuur;
- Verspreiding van brochures over rationeel energiegebruik en gebruik van hernieuwbare energie.

Naar een "Communicatieplan 2001"

In 2001 worden de communicatiecampagnes van de Vlaamse overheid inzake rationeel energiegebruik verder geïntensifieerd. De nadruk zal daarbij liggen op de verdieping van het doelgroepenbeleid.

Wat betreft mediacampagnes voor doelgroep huishoudens worden volgende thema's benadrukt:

- Energiezuinige verwarming: er wordt aandacht gecreëerd voor energiezuinige ketels op aardgas of stookolie en de nadruk wordt gelegd op de vervanging van oudere ketels (>15 jaar), omdat die een slechter rendement hebben. Er wordt gestreefd om dit thema samen met de verwarmingssector aan te pakken.;
- Isolatie: Isolatie blijft de basis van een energiezuinige huishouding op lange termijn. Bouwers en verbouwers moeten blijvend bewust gemaakt worden dat investeren in isolatie loont (muur, vloer, dak, beglazing);
- Energiezuinige elektrische apparaten: stimuleren van een aankoopgedrag waarbij de consument permanent rekening gaat houden met energielabels wanneer hij voor belangrijke aankoopbeslissingen staat zoals bijvoorbeeld elektrische apparaten. Ook sluipgebruikers komen aan bod bij de aankoop van elektrische apparatuur;
- Energiezuinig verlichten: het aankoopgedrag dient zo gestimuleerd te worden dat mensen quasi automatisch gaan kiezen voor energiezuinige verlichtingstoepassingen. Anderzijds kan ook reeds veel energie bespaard worden door de blijvende vervanging van gloeilampen door spaarlampen;
- Gebruik van hernieuwbare energie: zonneboiler, fotovoltäische zonnepanelen en warmtepompen.

De andere hoofdthema's zijn:

- communicatie omtrent benchmarking-convenanten
- verspreiding van didactisch materiaal over REG aan de scholen
- opleidingen inzake energieprestatieregeling voor architecten, studiebureaus en installateurs
- energiezuinig de weg op

De Vlaamse overheid zal vanaf 2001 nog uitdrukkelijker aanwezig zijn op een aantal bouwbeurzen met informatie over rationeel energiegebruik, isolatiereglementering en energiezuinige apparatuur.

2. Voorbeeldfunctie van de overheid

Tot slot dient vermeld te worden dat de Vlaamse overheid haar voorbeeldfunctie niet uit de weg wil gaan en zelfs wil uitbreiden. De doelstelling is dan ook een globaal actieplan naar voor te schuiven die de voorbeeldrol van de Vlaamse overheid zal uitbouwen op het vlak van het rationeel energiegebruik en de hernieuwbare energiebronnen.

Dit actieplan omvat o.a.:

- Een inventaris van geschikte gewestgronden voor het verlenen van concessies voor windturbines en waterkrachtturbines.

- Een inventaris van overheidsgebouwen die in aanmerking komen voor de uitvoering van REG-investeringen en de plaatsing van pv-panelen en zonneboilers
- Een inventaris van de aanmoedigingsmaatregelen voor REG en hernieuwbare energiebronnen die gerealiseerd kunnen worden via een aanpassing van of inpassing in de overheidsbestekken voor gebouwen en openbare werken.
- Het realiseren van projecten op basis van deze inventarissen.

Meer concreet zal voor wat betreft windenergie, het in opbouw zijnde Windplan Vlaanderen verduidelijken welke overheidsterreinen in aanmerking kunnen komen voor het uitvoeren van windenergieprojecten (zie ook "Het Windplan Vlaanderen" op pagina 40).

Verder werd onder mijn impuls reeds een inventaris gemaakt van de locaties in gewestbeheer die gelegen zijn aan de waterwegen en geschikt zijn voor het plaatsen van waterkrachtinstallaties. De procedures voor concessieverlening worden in het najaar van dit jaar afgerond.

Momenteel werkt de administratie Overheidsopdrachten, Gebouwen en Gesubsidieerde Infrastructuur (AOGGI) aan een algemene inventaris van de Vlaamse overheidsgebouwen. Deze Gebouweninventaris van het Patrimonium (GIP) zal per gebouw onder andere de plannen, foto's, gebruikte technieken en energiegebruikgegevens weergeven. De eindversie van GIP wordt verwacht tegen eind volgend jaar. GIP zal de basis vormen voor een meer gedetailleerde screening van gebouwen die geschikt zijn voor het invoeren van specifieke maatregelen op het vlak van REG en hernieuwbare energiebronnen. Voor deze laatste categorie wordt in het bijzonder gedacht aan de plaatsing van zonnepanelen (fotovoltaïsch, eventueel uit te breiden naar zonneboilers).

Op de begroting van 2001 is er een bijkomend budget van 10 miljoen frank voorzien dat moet toelaten de nodige ondersteunende werkzaamheden inzake specifieke inventarisaties en voorstudies uit te besteden.

De realisatie van de projecten zelf verloopt via de klassieke aanbestedingsprocedures. Daarbij kan zeker al geput worden uit de ervaring die werd opgedaan met het plaatsen van fotovoltaïsche zonnepanelen op zowel het Graaf de Ferraris- als het Hendrik Consciencegebouw in Brussel. De installaties op beide gebouwen van de Vlaamse overheid zullen een totaal geïnstalleerd vermogen van 25 kWp vertegenwoordigen. De stedenbouwkundige vergunningen werden in september 2000 afgeleverd zodat beide installaties nog tijdens het najaar in gebruik kunnen worden genomen.

DEEL 6. NAAR EEN INCLUSIEF BELEID - HET PLAN ENERGIE 2020

Het is mijn bedoeling om volgend jaar een Plan Energie 2020 uit te werken dat concrete en nieuwe actielijnen zal uittekenen voor een heroriëntering van ons energiegebruik op langere termijn.

Prioritair hierbij is dat er een inclusief energiebeleid zal worden gevoerd. Ook in de andere beleidsdomeinen zal er een permanente aandacht voor rationeel energiegebruik en het gebruik van milieuvriendelijke energie moeten worden bewerkstelligd.

Voor een bijsturing van het energiegebeuren dienen in eerste instantie de beleidsvelden te worden aangesproken die rechtstreeks het functioneren van de Vlaamse overheid aanbelangen. Hierbij dient verwezen te worden naar het beleid inzake onze eigen gebouwen en de overheidsinfrastructuur, meer bepaald onze administratieve gebouwen, de scholenbouw, de (bvb. sociale) huisvestingsprojecten, de infrastructuurprojecten van openbaar nut, de bouwprojecten in de gezondheids- en welzijnszorg en ten slotte het openbaar vervoer. De programma's inzake rationeel energiegebruik voor de infrastructuur waar de overheid zelf in investeert, sluiten dus perfect aan bij de voorbeeldfunctie van de Vlaamse overheid.

Aangezien rationeel energiegebruik een zaak is van iedereen, dienen echter alle beleidsdomeinen aangesproken te worden. Om daadwerkelijk een integraal inclusief energiebeleid te realiseren, is het aangewezen dat naast bovengenoemde beleidsdomeinen ook de andere Vlaamse beleidsdomeinen worden aangesproken, zodat er een duurzaam energiebeleid kan worden nagestreefd.

De uitwerking van het Plan Energie 2020 zal worden toevertrouwd aan de werkgroep die door de Vlaamse regering werd opgericht om het CO₂/REG-beleidsplan te concretiseren.

DEEL 7. EEN OPTIMALE ENERGIEDIENSTVERLENING VOOR ALLE MAATSCHAPPELIJKE GROEPEN

1. Vrijmaking van de Vlaamse elektriciteitsmarkt

Het decreet van 17 juli 2000 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt (het Elektriciteitsdecreet).

In het kader van de Richtlijn 96/92/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 december 1996 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit heeft de federale wetgever op 29 april 1999 de wet betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt aangenomen. Het Vlaams Gewest heeft, voor wat haar bevoegdheden betreft, deze richtlijn omgezet in het decreet van 17 juli 2000 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt, het zogenaamde Elektriciteitsdecreet.

Tot voor de inwerkingtreding van de Elektriciteits- en Aardgasrichtlijn werd de Europese energiemarkt beheerst door bedrijven die beschikken over een quasi-monopolie voor de productie, het transport en de distributie van elektriciteit. Nu verplichten de Europese richtlijnen de lidstaten ertoe de verbruikers van energie stapsgewijs de mogelijkheid te bieden om hun energieleverancier vrij te kiezen, waarbij de lidstaten ervoor moeten zorgen dat een bepaald percentage marktopening bereikt wordt.

In het Elektriciteitsdecreet worden al een aantal categorieën van vrije of in aanmerking komende afnemers bepaald (o.a. de eindafnemers die meer dan 20 GWh per jaar verbruiken, de producenten van elektriciteit uit kwalitatieve wkk en hernieuwbare energiebronnen). Het is echter de bedoeling dat de Vlaamse regering in de volgende jaren bijkomende categorieën zal aanduiden, zodat de geliberaliseerde elektriciteitsmarkt in Vlaanderen zo snel mogelijk tot stand komt.

In elk geval wil ik nu al de kleine gebruikers laten meeprofiteren van de voorziene prijsdalingen. Daarom heb ik vorig jaar decretaal laten vastleggen (Programmadecreet 2000) dat elke verdeler van elektriciteit 100 kWh gratis zal leveren aan alle laagspanningsklanten. Het betreft hier een hoeveelheid elektriciteit voor gebruik tijdens de dag die overeenkomt met ongeveer 600 BEF.

Planning en strategische projecten voor het jaar 2001

Voor de effectieve implementatie van de bepalingen van het Elektriciteitsdecreet dienen er nog een aantal belangrijke uitvoeringsbesluiten goedgekeurd te worden.

Een van de belangrijkste uitvoeringsbesluiten is het besluit waarin de voorwaarden bepaald worden waaraan netbeheerders moeten voldoen om aangewezen te kunnen worden door de reguleringsinstantie. Het Elektriciteitsdecreet voorziet immers dat de distributie van elektriciteit opgesplitst zal worden in twee afzonderlijke activiteiten: enerzijds het beheer van het distributienet, en anderzijds de verkoop van elektriciteit. Het beheer van het distributienet dient te gebeuren door een netbeheerder, die onafhankelijk dient te zijn van de elektriciteitsproducenten, leveranciers en tussenpersonen.

De voorwaarden die aan de netbeheerder zullen worden opgelegd, zullen voornamelijk betrekking hebben op de technische en financiële capaciteit, de professionele betrouwbaarheid, het eigendoms- of exploitatierecht voor het distributienet en de beheersmatige en juridische onafhankelijkheid van de netbeheerders ten aanzien van producenten en de houders van een leveringsvergunning. Deze laatste voorwaarde moet voorkomen dat producenten, leveranciers en tussenpersonen, alleen of in onderling overleg, een invloed kunnen uitoefenen op de exploitatie, het onderhoud en de ontwikkeling van het distributienet, wat discriminatie en bevoordeling tot gevolg kan hebben. Met de strikte scheiding tussen het beheer van het distributienet enerzijds, en de productie en verkoop van elektriciteit anderzijds, zal het Vlaamse Gewest verder gaan dan voorgeschreven wordt door de Europese richtlijnen, en zal iedere concurrentievervalsing op de energiemarkt worden voorkomen.

De verkoop van elektriciteit aan in aanmerking komende afnemers wordt in het Elektriciteitsdecreet onderworpen aan de voorafgaandelijke toekenning van een leveringsvergunning. De criteria en procedure voor de toekenning, wijziging en intrekking van deze leveringsvergunningen dienen daartoe nog vastgelegd te worden in een uitvoeringsbesluit.

Om de nadelige ecologische gevolgen van een geliberaliseerde markt te voorkomen heeft het Vlaamse Gewest in het Elektriciteitsdecreet bepaald dat vanaf 1 januari 2001 een systeem van groenestroomcertificaten in werking zal treden (cf. supra "Groenestroomcertificaten" op pag. 38). Iedere netbeheerder en houder van een leveringsvergunning wordt door het Elektriciteitsdecreet verplicht om een minimumaandeel van zijn verkoop van elektriciteit te betrekken uit hernieuwbare energiebronnen. De groenestroomcertificaten worden door de reguleringsinstantie toegekend voor elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen opgewekt in het Vlaamse Gewest en in de Belgische zeegebieden.

Door het inleveren van groenestroomcertificaten bij de reguleringsinstantie, kan men bewijzen dat men dit minimumaandeel heeft bereikt. Indien een netbeheerder of een houder van een leveringsvergunning niet de nodige groenestroomcertificaten kan voorleggen, zal de reguleringsinstantie hem een administratieve geldboete opleggen, die gestort zal moeten worden in het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen, opgericht in het Elektriciteitsdecreet. Dit fonds heeft als doel het gebruik van hernieuwbare energiebronnen te bevorderen, en wordt naast de administratieve boeten ten gevolge van het systeem van de groenestroomcertificaten ook gefinancierd via de aan het fonds toegewezen opbrengsten uit concessies voor energieprojecten die gebruik maken van hernieuwbare energiebronnen.

Verder zal gebruik worden gemaakt van de mogelijkheid, geboden in het Elektriciteitsdecreet, om specifieke openbaredienstverplichtingen op te leggen aan de netbeheerders en houders van een

leveringsvergunning. Deze openbaredienstverplichtingen kunnen in drie categorieën ingedeeld worden: verplichtingen i.v.m. milieu, verplichtingen i.v.m. universele dienstverlening en verplichtingen i.v.m. veiligheid en continuïteit van levering.

Meer concreet betekent dit dat er maatregelen worden opgelegd met het oog op de bevordering van het rationeel energiegebruik, maatregelen voor de promotie van hernieuwbare energiebronnen, sociale maatregelen en maatregelen met betrekking tot de veiligheid, continuïteit, de regelmaat en de kwaliteit van de leveringen.

Met de bedoelde maatregelen inzake rationeel energiegebruik dient in eerste instantie verwezen te worden naar het opleggen van een REG-norm (cf. supra "Een REG-norm in de vrijgemaakte energiemarkt" op pag. 28). Ook hiervoor worden de nodige uitvoeringsbesluiten genomen.

Er zullen ook sociale maatregelen worden getroffen. Omdat het decreet van 20/12/96 tot regeling van het recht op minimumlevering van elektriciteit, gas en water nog een aantal onvolkomenheden vertoont ten aanzien van afnemers met betalingsmoeilijkheden, zullen netbeheerders verplicht worden, indien zij geconfronteerd worden met dergelijke betalingsmoeilijkheden, op eigen kosten een budgetmeter inclusief een vermogenbegrenzer van 6A te plaatsen. De leveranciers worden verplicht om in geval van betalingsmoeilijkheden elektriciteit te blijven leveren. Het afsluiten van de elektriciteitsvoorziening in het geval van armoede kan dus niet meer. Een budgetmeter inclusief een vermogenbegrenzer heeft daarbij als voordelen dat de verbruikers gesensibiliseerd worden inzake budgetbeheer en rationeel energiegebruik en dat ze nog altijd kunnen terugvallen op een minimumvermogen.

Ter financiering van de openbaredienstverplichtingen die betrekking hebben op het rationeel energiegebruik en de sociale maatregelen werd er in het Elektriciteitsdecreet een Energiefonds opgericht. Daarbij is voorzien dat dit Energiefonds gespijsd kan worden door de instelling van een heffing, maar er wordt vooral gerekend op de overdracht van federale fondsen en de REG-fondsen van de energiesector.

De uitbreiding van het distributienet via de aanleg van nieuwe elektrische leidingen en de aanleg van directe lijnen is volgens het Elektriciteitsdecreet onderworpen aan een toelating van het Vlaamse Gewest. De toepassingsmodaliteiten, procedures en criteria voor deze toelating worden vastgelegd in een uitvoeringsbesluit.

Tenslotte wordt in het Elektriciteitsdecreet een reguleringsinstantie opgericht die zal toezien op de correcte werking van de vrijgemaakte elektriciteitsmarkt. Vooraleer deze reguleringsinstantie haar taak effectief kan uitoefenen, dient het administratief en geldelijk statuut van het personeel vastgesteld te worden en dienen de leden van het dagelijks bestuur, evenals de regeringscommissaris aangeduid te worden. De reguleringsinstantie zal na haar oprichting een gedragscode en een technisch reglement voor de toegang tot het distributienet opstellen. Zij zal eveneens de voorwaarden dienen vast te leggen waaraan een kwalitatieve warmtekrachtinstallatie dient te voldoen.

De ontwerpen van bovenstaande besluiten ter uitvoering van het Elektriciteitsdecreet zullen zo snel mogelijk voor principiële goedkeuring worden voorgelegd aan de Vlaamse regering. Elk ontwerp van uitvoeringsbesluit zal vervolgens voor advies aan de SERV en de MiNA-Raad worden voorgelegd.

2. Vrijmaking van de Vlaamse aardgasmarkt

Stand van zaken

In het kader van de Richtlijn 98/30/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 juni 1998 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas heeft de federale wetgever op 29 april 1999 de Wet betreffende de organisatie van de gasmarkt en het fiscaal statuut van de elektriciteitsproducenten aangenomen. Met deze wet werd de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen grondig gewijzigd.

Het Vlaams Gewest zal, voor wat haar bevoegdheden betreft, de richtlijn ook omzetten in een decreet, namelijk het decreet betreffende de organisatie van de aardgasmarkt, kortweg het Aardgasdecreet genaamd. Het voorontwerp van decreet werd door Vlaamse regering principieel goedgekeurd op 17 juli 2000.

De structuur van het voorontwerp van Aardgasdecreet is grotendeels gelijklopend met het Elektriciteitsdecreet. Naar analogie van het systeem van de groenestroomcertificaten wordt de invoering van een systeem van groenewarmtecertificaten voorzien. Deze groenewarmtecertificaten zullen ook worden aanvaard voor het voldoen aan de verplichting voor de netbeheerders en houders van een leveringsvergunning om een minimaal aandeel van de verkoop van elektriciteit te betrekken uit hernieuwbare energiebronnen.

Planning en strategische projecten voor het jaar 2001

De SERV en MiNA-Raad hebben aangaande het voorontwerp van Aardgasdecreet hun advies uitgebracht in september. Na het bekomen van het advies van de Raad van State zal het voorontwerp worden ingediend bij het Vlaams Parlement.

In de loop van het jaar 2001 zullen de nodige uitvoeringsbesluiten worden voorbereid. De onderwerpen van deze uitvoeringsbesluiten zullen grotendeels gelijklopend zijn aan deze van het Elektriciteitsdecreet (cf. supra).

DEEL 8. DE VLAAMSE ENERGIEBEGROTING

1. Uitvoering van de begroting 2000

De beschikbare kredieten ter ondersteuning van het energiebeleid bedragen voor het begrotingsjaar 2000 156,5 miljoen frank (Programma 51.5 van de algemene uitgavenbegroting).

- **Basisallocatie 12.05 (allerlei uitgaven voor communicatieacties rond het energiebeleid) - beleidskrediet van 30 miljoen BEF.**

In 2000 werd een extern communicatiebureau geselecteerd om een REG-communicatieactie uit te werken. Deze communicatieactie is gestart in oktober 2000.

De ter beschikking gestelde middelen kregen volgende aanwending (afgeronde cijfers) :

- Aankoop van mediaruimte in dagbladen, tijdschriften en radio (20 miljoen BEF)
 - Conceptueel uitwerken van de campagne (5 miljoen BEF)
 - Aanwezigheid op bouwbeurzen (3 miljoen BEF)
 - Brochures (2 miljoen BEF)
- **Basisallocatie 12.25 (overeenkomsten i.v.m. het energiebeleid) - beleidskrediet van 31,4 miljoen BEF.**

De ter beschikking gestelde middelen worden aangewend voor beleidsondersteunend onderzoek.

- Jaarprogramma met VITO (20,4 miljoen BEF)
 - Cofinanciering Europese onderzoeksprogramma's (5,6 miljoen BEF)
 - Uitwerking REG-norm (2,5 miljoen BEF)
 - Tewerkstellingseffecten van het REG-beleid (2,6 miljoen BEF)
- **Basisallocatie 41.40 (dotatie aan de reguleringsinstantie voor de elektriciteits- en aardgasmarkt) - beleidskrediet van 27 miljoen BEF.**

Deze basisallocatie werd ingevoerd in het kader van de begrotingscontrole 2000.

Het dotatiebesluit dient te worden opgemaakt door de administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management (ABAFIM).

- **Basisallocatie 50.02 (demonstratieprojecten) - beleidskrediet van 30 miljoen BEF.**

In 2000 werden volgende demonstratieprojecten goedgekeurd (afgeronde cijfers):

- Nulbalanswoning (0,9 miljoen BEF)
- Eco-bedrijfsgebouw (3,1 miljoen BEF)
- Mini-WKK voor sociale woningen (0,6 miljoen BEF)
- Elektrische scooters (0,3 miljoen BEF)
- Koude-warmte-opslag (6,9 miljoen BEF)
- Windmolen Eeklo (10 miljoen BEF)
- LNG-station (5,7 miljoen BEF)

- **Basisallocatie 50.03 (subsidies voor zonnepanelen) - beleidskrediet van 20 miljoen BEF**

Het ter beschikking gestelde budget werd volledig besteed aan 66 goedgekeurde projecten.

- **Basisallocatie 52.40 (subsidie vzw Water Energik Vlario) - beleidskrediet van 3 miljoen BEF.**

Het subsidiebesluit voor het project Belcogen werd ondertekend op 6 juni 2000.

- **Basisallocatie 52.41 (subsidie vzw ODE-Vlaanderen) - beleidskrediet van 7 miljoen BEF**

Het subsidiebesluit werd ondertekend op 5 mei 2000.

2. De begroting 2001

In 2001 wordt de beleidsruimte met een bedrag van 50,1 miljoen frank opgetrokken naar 206,6 miljoen frank.

Van de bijkomende kredieten zal 10 miljoen BEF aangewend worden voor de financiering van een actieplan voor de invulling van de voorbeeldrol van de Vlaamse overheid inzake REG en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen (zie het hoofdstuk rond de "Voorbeeldfunctie van de overheid" op pag. 47).

Verder zal de uitvoering van specifieke investeringen in het kader van de voorbeeldrol van de Vlaamse overheid, namelijk de installatie van fotovoltaïsche zonnepanelen op twee gebouwen van de Vlaamse administratie, 7 miljoen BEF kosten.

Ten slotte wordt de dotatie aan de Vlaamse reguleringsinstantie (cf. "Vrijmaking van de Vlaamse elektriciteitsmarkt" op pag. 50) met 33 miljoen BEF verhoogd tot 60 miljoen BEF. De budgettaire weerslag van de gehele dotatie wordt echter opgevangen door een compenserende ontvangst in de middelenbegroting. Daarvoor worden in het programmadecreet 2001 de nodige decretale bepalingen

opgenomen voor de instelling van een heffing op de exploitatie van een distributienet voor elektriciteit. De heffing zal worden berekend op de hoeveelheid elektrische stroom uitgedrukt in gigawattuur (GWh) die jaarlijks netto wordt geïnjecteerd op het distributienet. De heffing is verschuldigd door de netbeheerders.

Zoals reeds vermeld werd in het hoofdstuk "Vrijmaking van de Vlaamse aardgasmarkt" op pag. 53, heeft de Vlaamse regering op 17 juli 2000 haar principiële goedkeuring gehecht aan het voorontwerp van decreet betreffende de organisatie van de aardgasmarkt. In dit voorontwerp van aardgasdecreet is opgenomen dat het werkveld van de Vlaamse reguleringsinstantie voor de elektriciteitsmarkt zal worden uitgebreid tot de aardgasmarkt.

Om deze bijkomende opdrachten te kunnen uitvoeren, is er een verhoging van de dotatie nodig. De Vlaamse regering heeft zich voorgenomen om hiervoor in het kader van de begrotingscontrole 2001 de nodige voorzieningen te treffen.

BIJLAGE I. OVERZICHT VAN DE BELEIDSOPTIES EN INITIATIEVEN VAN 2001

1. Het invoeren van een energieprestatieregelgeving voor gebouwen (pag. 22)

Een verbetering van de energieprestatie van gebouwen is één van de speerpunten van het toekomstige energiebeleid. De begeleidende maatregelen voor de implementatie van een energieprestatieregelgeving zijn volop in voorbereiding.

2. Het afsluiten van benchmarking-convenanten (pag. 23)

Het absoluut energiegebruik in de industrie is sterk gebonden aan de economische activiteit. Energie-efficiëntie- en CO₂-efficiëntiecijfers zijn veel correctere indicatoren van de energiebesparingsinspanningen die de industrie levert. De overheid zal grote energie-intensieve bedrijven hun eigen prestatie op het vlak van energie-efficiëntie laten toetsen aan die van andere goedpresterende bedrijven, of met andere woorden laten benchmarken.

3. Het uitwerken van een REG-decreet voor de bevordering van energie-investeringen (pag. 24)

De huidige wettelijke basis voor het (financieel) steunen van REG-investeringen is te beperkt. Een nieuwe decretale onderbouw, het zogenaamde REG-decreet, dient deze steun op een bredere en meer gedifferentieerde basis mogelijk te maken.

4. Het invoeren van een REG-norm voor netbeheerders en houders van een leveringsvergunning (pag. 28)

Een daling van de elektriciteits- en gasprijzen kan aanleiding geven tot energieverspilling. Om dit tegen te gaan wordt de mogelijkheid voorzien om aan de netbeheerders en de houders van een leveringsvergunning een REG-norm op te leggen, waarbij zij een minimale doelstelling van energiegebruik of energie-efficiëntie bij hun klanten moeten realiseren.

5. Het vernieuwen van de werking van de Vlaamse Instelling voor Rationeel Energiegebruik (pag. 29)

Het sectoroverleg met de energiegebruikers en de energiesector zal bijgestuurd worden via de taakgroepwerking.

6. Het invoeren van een systeem van groene stroomcertificaten (pag. 38)

In een vrijgemaakte dient er verhinderd te worden dat hernieuwbare energieprojecten uit de markt worden geprijsd. Daarom wordt aan de elektriciteitsleveranciers de verplichting opgelegd om een minimum van hun leveringen te betrekken uit hernieuwbare energiebronnen.

7. Het invoeren van maatregelen voor de bevordering van warmtekrachtkoppeling in een vrijgemaakte markt (pag. 43)

In een vrijgemaakte markt dient er verhinderd te worden dat de milieuvriendelijke energieproductie via warmtekrachtkoppeling (wkk) uit de markt wordt geprijsd. In het kader van de beslissing van de Interministeriële Conferentie Energie van 5 mei 2000 zullen er specifieke maatregelen worden genomen voor de bevordering van wkk.

8. Het uitvoeren van een communicatieplan 2001 (pag. 46)

In 2001 worden de communicatiecampagnes van de Vlaamse overheid inzake rationeel energiegebruik verder geïntensifieerd. De nadruk zal daarbij liggen op de verdieping van het doelgroepenbeleid.

9. Het uitvoeren van een actieplan 'Voorbeeldfunctie van de overheid' (pag. 47)

In 2001 wordt er een actieplan opgesteld en uitgevoerd dat de voorbeeldrol van de Vlaamse overheid zal benadrukken op het vlak van het rationeel energiegebruik en de hernieuwbare energiebronnen.

10. Het uitwerken van een Plan Energie 2020 (pag. 49)

De werkgroep die door de Vlaamse regering werd opgericht om het CO₂/REG-beleidsplan te concretiseren, zal een actieplan uitwerken om het energiebeleid de nodige aandacht te geven binnen alle beleidsdomeinen.

11. Het invoeren van regelgeving voor de vrijmaking van de Vlaamse elektriciteitsmarkt (pag. 50)

De vrijmaking van de elektriciteitsmarkt, opgelegd door de Europese elektriciteitsrichtlijn, wordt in Vlaanderen geregeld via het Elektriciteitsdecreet waarbij het lange termijndenken voorrang krijgt met specifieke economische, sociale en ecologische accenten. Hierbij is de strikte scheiding tussen het beheer van het distributienet enerzijds, en de productie en verkoop van elektriciteit anderzijds, essentieel. Daardoor wordt iedere concurrentievervalsing voorkomen. Voor de effectieve implementatie van de bepalingen van het Elektriciteitsdecreet dienen er in 2001 nog een aantal belangrijke uitvoeringsbesluiten te worden getroffen.

12. Het invoeren van regelgeving voor de vrijmaking van de Vlaamse aardgasmarkt (pag. 53)

De vrijmaking van de gasmarkt, opgelegd door de Europese gasrichtlijn, wordt in Vlaanderen geregeld via een nieuw decretaal kader waarbij het lange termijndenken voorrang krijgt met specifieke economische, sociale en ecologische accenten. De strikte scheiding tussen het beheer van het distributienet enerzijds, en de zuiver commerciële handelsactiviteiten anderzijds, is hierbij een essentieel gegeven. Daardoor wordt iedere concurrentievervalsing voorkomen. Na definitieve goedkeuring van het aardgasdecreet, zullen er in 2001 nog een aantal uitvoeringsbesluiten moeten voorbereid worden.